

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

BAKALÁŘSKÉ PREZENČNÍ STUDIUM

2016 - 2019

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Filip Juhaniak

Boj proti organizovanému zločinu

Praha 2019

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Jiří Víšek

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR FULL-TIME STUDIES

2016 - 2019

BACHELOR THESIS

Filip Juhaniak

Fight against organized crime

Prague 2019

The Bachelor Thesis Work Supervisor: Mgr. Jiří Víšek

Prohlášení o autorství práce

Prohlašuji, že bakalářskou práci na téma Boj proti organizovanému zločinu jsem vypracoval samostatně a použil jsem jen literaturu a další zdroje uvedené v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezentačním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 22. 1. 2019

Filip Juhaniak

Chtěl bych poděkovat vedoucímu práce panu Mgr. Jiřímu Víškovi, který mi poskytoval cenné rady a průběžně mi poskytoval i konstruktivní připomínky. Dále bych chtěl poděkovat panu plk. Ing. Emilu Dvorskému, bez jehož pomoci bych se při psaní této práce neobešel.

ANOTACE

Bakalářská práce se zabývá tématem organizovaného zločinu v České republice i na mezinárodní scéně. Rozebírá roli v českém prostředí a jeho použití specializovanými policejními útvary. Především se zaměřuje na způsoby použití policejních metod a poukazuje i na nedostatky současné policejní praxe.

KLÍČOVÁ SLOVA

Organizovaný zločin, ozbrojený zločin, organizovaný zločin v ČR, mezinárodní organizovaný zločin, specializované útvary policie, korupce, kyberkriminalita, mafie, mezinárodní spolupráce, mobilní zločinecké skupiny, zločinecké skupiny.

ANOTATION

The Bachelor Thesis deals with the topic of organized crime in the Czech Republic as well as on the international scene. It analyzes the role in the Czech environment and its use by specialized Police departments. In particular, it focuses on the use of police methods and points to the shortcomings of current police practice.

KEYWORDS

Organized crime, armed crime, organized crime in the Czech Republic, international organized crime, police special forces, corruption, cybercrime, mafia, international cooperation, mobile criminal groups, criminal groups.

OBSAH

ÚVOD	8
1 BOJ PROTI ORGANIZOVANÉMU ZLOČINU.....	10
1.1 Charakteristika a cíl organizovaného zločinu na území ČR	111
1.2 Definice a typy organizovaného zločinu.....	13
1.3 Administrativní přístup k organizovanému zločinu	18
1.3.1 Proč je důležitý administrativní přístup	18
1.4 Koncepce boje proti organizovanému zločinu na území ČR	19
1.5 Vyhodnocení situací v oblasti organizovaného zločinu na území ČR..	23
1.5.1 Strategie boje proti organizovanému zločinu.....	24
2 SPECIÁLNÍ POLI CEJNÍ SLOŽKY ZAMĚŘENÉ NA BOJ PROTI ORGANIZOVANÉMU ZLOČINU	26
2.1 Útvar pro odhalování organizovaného zločinu (ÚOOZ)	26
2.2 Útvar odhalování korupce a finanční kriminality (ÚOKFK).....	29
2.3 Národní centrála proti organizovanému zločinu (SKPV)	29
3 MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE V BOJI PROTI ORGANIZOVANÉMU ZLOČINU	31
3.1 Mezinárodní organizace působící v boji proti OZ.....	33
3.1.1 EUROPOL	33
3.1.2 FBI	33
3.1.3 INTERPOL.....	35
3.1.4 UNODC.....	36
3.2 Vývoj problematiky v rámci EU	36
3.3 Mobilní (kočovní) zločinecké skupiny	40
4 ZLOČINECKÉ SKUPINY	42
4.1 Ruskojazyčný organizovaný zločin	42
4.2 Balkánský organizovaný zločin	43
4.3 Italská mafie	44
4.4 Asijský organizovaný zločin	45
4.4.1 Čínský organizovaný zločin	46
4.4.2 Japonský organizovaný zločin.....	47

5 ZHODNOCENÍ A DOPORUČENÍ	48
ZÁVĚR	50
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	52
SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	54
SEZNAM OBRÁZKŮ	55

ÚVOD

Boj proti organizovanému zločinu je vzhledem k jeho mezinárodní provázanosti v centru pozornosti nejenom orgánů České republiky, ale i orgánů a agentur Evropské unie. V současné době nabývá na dost velkém významu.

Cílem mé práce je proto analýza současného stavu organizovaného zločinu na našem území, která se bude zabývat hlavními kriminálními skupinami, které zde působí a nejčastějšími typy jimi páchané kriminality včetně jejich statistického rozboru. Popisuje také nástroje, které organizovaný zločin v současné době využívá v této oblasti. Analyzovány jsou také hlavní překážky boje s organizovaným zločinem a současný stav jejich odstraňování. V bakalářské práci je dále zhodnocena vnitrostátní i mezinárodní spolupráce v boji proti organizovanému zločinu a nastíněn předpokládaný vývoj v nejbližších letech.

S ohledem na působení organizovaného zločinu na území ČR bakalářská práce sleduje trojí cíl, a to: - zmapovat situaci; - vyhodnotit nástroje Policie ČR; - nastínit budoucí trendy. Dále studium odborných zdrojů k tématu ozbrojený zločin. Typy zdrojů: odborná literatura především autorů T. Šmída, M. Cejpa, M. Scheinosta a dalších, dále strategické dokumenty (koncepce a metodiky), legislativní dokumenty (zákony, nařízení, vyhlášky či mezinárodní dohody), odborné časopisy a materiály z MV ČR. V práci jsou použity z velké části kvalitativní metody výzkumu, tedy studia a analýza dokumentů, které definují problematiku boje s organizovaným zločinem, a to jak z pohledu současnosti, tak predikovaného vývoje.

Organizovaný zločin v současné době představuje vážnou nevojenskou hrozbu pro celou českou společnost. Zločinecké skupiny svou činností podřívají nejenom společenské uspořádání, ale narušují stabilitu ekonomiky, podkopávají demokratické struktury a v podstatě tak způsobují zánik právního státu¹. Proto je boj proti organizovanému zločinu a jeho doprovodným jevům jednou z priorit národně-bezpečnostní politiky. Organizované zločinecké

¹ Vláda ČR, „Koncepce boje proti OZ na období let 2011-2014“, s. 4, č. 598 z 10. 8. 2011

skupiny prostřednictvím svých kontaktů nepřímo ovlivňují politiku, justici, obchod a výrobu, mediální a zábavní průmysl a občanskou společnost, a to takovým způsobem, že je velmi často obtížné rozlišovat mezi legitimní a nelegitimní činností. V ČR dosáhl pokročilého stadia proces, kdy nejnebezpečnější organizované zločinecké skupiny využívají k získání moci a prospěchu nikoliv násilí, ale především finanční machinace. V současném bezpečnostním prostředí získává organizovaný zločin širší rozměr, a to prostřednictvím obchodních i osobních vztahů, který překračuje hranice států. Narůstá schopnost kriminálních sítí narušovat instituce a hodnoty právního státu, infiltruje orgány státní správy a ohrožuje bezpečnost občanů. Často se tak děje prostřednictvím korupce. Organizovaný zločin společně s korupčními praktikami může nabýt podoby vlivných, klientelistických, nebo korupčních sítí a vést k podkopání samotných základů společnosti. Výsledkem může být ztráta důvěry občana v poctivost a nestrannost fungování veřejných institucí, pokřivení tržních vazeb, ekonomický úpadek a destabilizace státu. Nejasná hranice mezi politickou a kriminální motivací živenou korupcí navíc často vede k propojování struktur organizovaného zločinu s teroristickými sítěmi. Organizovaný zločin narušuje suverenitu států, rozvíjí své akce bez ohledu na státní hranice, je vskutku globálním jevem, takže snaha čelit hrozbě organizovaného zločinu je dnes možná pouze společným koordinovaným mezinárodním úsilím². Největším ohrožením pro ČR je v současné době především domácí organizovaný zločin. Stát ročně ztrácí gigantické finanční prostředky. Státní i stranické aparáty jsou zapojeny do rozličných korupčních schémat a jsou ovlivňovány lobbistickými skupinami. V různých kontextech se těmto jevům říká *korupce*, *neefektivita*, *lobbismus*. Korupce a klientelismus narušují strukturu státních institucí a ty se tak stávají zranitelnějšími a nejsou s to adekvátně reagovat ani na vnější hrozby. Riziko ohrožení chráněných hodnot tak významně stoupá³.

² Scheinost, M.: Český organizovaný zločin v mezinárodním kontextu, IKSP, 2011, s. 4.

³ Smith, L. M.: Sociologický ústav AV ČR, 18. 12. 2012, Seminář: Co víme a nevíme o korupci v ČR, TIC, ČKS, 18. 12. 2012.

1 BOJ PROTI ORGANIZOVANÉMU ZLOČINU

Organizovaný zločin je v podstatě druhem skupinové trestné činnosti páchané organizovanou zločineckou skupinou nebo zločineckou organizací. Tyto skupiny a organizace mají většinou vícestupňovou organizační strukturu a je pro ně typické soustavné páchání koordinované závažné trestné činnosti. Organizovaný zločin vlastně představuje mimořádná bezpečnostní rizika, která ohrožují stabilitu světového hospodářského a ekonomického vývoje.

V České republice došlo k nárůstu organizovaného zločinu v devadesátých letech, kdy se náš stát stal transitní zemí pro převážení zbraní, drog a lidí. Zvýšil se počet cizinců a stoupl počet nájemných vražd. Zločinci těžili z mezer v zákonech, z nízkých trestních sazeb za některé delikty a v neposlední řadě využívali i dobré znalosti zdejšího prostředí.

Organizovaný zločin existoval v menším rozsahu na našem území i před revolucí, ale ten se projevoval především dovozem a distribucí nedostatkového zboží a směnou valut.

V současné době organizovaný zločin na našem území má zejména tuto podobu:

- výroba, pašování a distribuce drog;
- daňové podvody, útok na státní majetek;
- organizování prostituce a obchod s lidmi, organizování nelegální migrace;
- padělání měny, zboží a porušování autorských práv;
- praní špinavých peněz, vydírání, korupce, padělání;
- mezinárodní obchod se zbraněmi a výbušninami;
- organizované krádeže automobilů, bankovní podvody a loupeže⁴.

Boj proti organizovanému zločinu na území ČR je v gesci Ministerstva vnitra. MV ČR vydává koncepce boje proti organizovanému zločinu – tj. strategický dokument určující priority pro následné období. Dále spolupracuje s nadnárodními celky jako např. s Evropskou unií, s OECD či s Radou Evropy. Na operativní úrovni se bojem proti organizovanému zločinu zabývá Policie ČR, resp. její specializované útvary (NPC, ÚOOZ, ÚOKFK a další) a Celní

⁴ MV ČR: Bezpečnostní politika-Bezpečnostní hrozby-Organizovaný zločin, s. 3, z archivu odboru k 31. 7. 2016.

správa ČR. Organizovaným zločinem se zabývá i zpravodajská služba BIS, která shromažďuje informace. Dalším subjektem zabývajícím se především analyzováním situace ohledně organizovaného zločinu je v ČR Institut pro kriminologii a sociální prevenci, který funguje pod záštitou Ministerstva spravedlnosti. V celosvětovém, a pro ČR relevantním, měřítku se bojem proti organizovanému zločinu zabývají na centrální politické a koncepční úrovni především OSN, EU a Rada Evropy. Tyto subjekty vydávají strategické a koncepční dokumenty, které upravují a koordinují činnost států i jiných jednotek v boji proti organizovanému zločinu. Na operativní úrovni je třeba zmínit v první řadě EUROPOL. Dalšími známými mezinárodními institucemi bojujícími proti organizovanému zločinu jsou FBI a Interpol.

V ČR je notoricky známá problematika vojenských zakázek a tyto předražené nákupy nekvalitního vojenského materiálu nabourávají obranyschopnost země, čímž vzrůstá i riziko, že naše země nebude schopna adekvátně reagovat ani na hrozby vojenské. Ministerstvo vnitra ČR varuje, že velkým rizikem je snaha organizovaného zločinu pronikat do orgánů veřejné správy, jejímž prostřednictvím pak ovlivňují dění v zájmových oblastech. Podle informací MV ČR nejsou vlivu organizovaného zločinu prosty ani orgány činné v trestním řízení⁵.

Ve svých moderních podobách se tak organizovaný zločin v České republice v některých ohledech podobá konceptu sicilské mafie, která již na konci 19. století pochopila, jak výhodné je být u zdroje politické moci. Uvedu příklad: přítel jednoho z mafiánských donů se tehdy stal premiérem Sicílie⁶.

1.1 Charakteristika a cíl organizovaného zločinu na území ČR

Pod pojmem organizovaný zločin je chápána taková činnost, kterou páchají dlouhodobě fungující organizované a často hierarchicky uspořádané skupiny, a minimálně její část je pak nelegální a slouží ke zvýšení kapitálu, ať už finančního nebo mocenského, dané skupiny. Nejvyšší výnosy celosvětově má

⁵ MV ČR, Bezpečnostní politika, Organizovaný zločin, s. 4, z archivu odboru k 31. 7. 2016.

⁶ Nožina M., „Organizovaný zločin v České republice“, Praha, 2003, s. 156.

organizovaný zločin z nelegálního prodeje drog, zbraní a obchodu s lidmi. Dalšími typickými činnostmi organizovaných kriminálních skupin je padělání, korupce veřejných a státních činitelů, praní špinavých peněz, vydírání atd.

Organizovaný zločin se projevuje zejména tímto způsobem:

- skupinová zločinecká aktivita tří a více osob;
- dlouhodobá soustavná činnost orientována na zisk a moc;
- zločinecká základna s organizační strukturou;
- vysoký stupeň hierarchických vazeb založených na disciplíně a profesionalitě;
- legalizace výnosů z trestné činnosti (praní špinavých peněz);
- pronikání do oficiálních společenských, ekonomických a politických sfér;
- mezinárodní spojení a působení;
- úsilí o monopolní kontrolu určité oblasti nezákonného působení;
- vysoká adaptabilita.

Cílem organizovaného zločinu v České republice je především maximální zisk při vynaložení minimálních nákladů, a to zisku nejen materiálního, ale např. i ve formě ekonomického, společenského a politického vlivu za pomoci jakýchkoliv prostředků. Řadí se sem korupce, diskreditace nepohodlných osob či institucí nebo legalizace výnosů z trestné činnosti prostřednictvím tzv. „zdánlivého“ legálního podnikání či investování.

Současný organizovaný zločin existuje v nebezpečnější formě, než byla zločinnost balkánských a ruských pachatelů z počátku 90. let. V této souvislosti mluví policisté o tzv. zločinu domácím - tedy zločinu, který odnikud nepřišel a nemohl se nikam přesunout. Jeho vývoj souvisí se základními změnami v české společnosti - ekonomice i politice tak, jak se po roce 1989 odehrály. V České republice došlo v podstatě k nárůstu organizovaného zločinu právě v devadesátých letech, kdy se náš stát stal tranzitní zemí pro převážení zbraní, drog a lidí. Zvýšil se počet cizinců a stoupl počet nájemných vražd. Zločinci těžili z mezer v zákonech, z nízkých trestních sazeb za některé delikty a v neposlední řadě využívali dobré znalosti zdejšího prostředí.

Organizovaný zločin tedy představuje mimořádné bezpečnostní riziko, které ohrožuje stabilitu světového hospodářského systému a v případě některých států i systém politický. Pro organizovaný zločin je typické soustavné páchání koordinované závažné trestné činnosti zločineckými skupinami nebo organizacemi. Organizovaný zločin bývá s železnou pravidelností uváděn ve všech relevantních dokumentech jako jedna z největších hrozeb pro západní společnost jako celek, a i pro jednotlivé země včetně České republiky. Ze své podstaty se snaží být velmi nenápadný, přičemž ale podryvá základy hospodářské soutěže, právního státu i bezpečnosti občanů.

1.2 Definice a typy organizovaného zločinu

Definovat organizovaný zločin v jeho moderních podobách je obtížné. Je totiž mimořádným bezpečnostním rizikem, ohrožujícím stabilitu světového hospodářského systému a v případě některých států i systém politický.

Podle dokumentu⁷ Rady EU z r. 1997 se organizovaným zločinem rozumí trestná činnost zločineckých skupin, které splňují kombinaci následujících kritérií: spolupráce dvou nebo více osob po delší či neomezenou dobu a podezření z páchání závažné trestné činnosti, motivované finančním ziskem nebo získáním moci. Tato kritéria pak musí být doprovázena některými z doplňujících kritérií, a to rozdělení úkolů mezi jednotlivé členy skupiny, uplatňování určitého druhu disciplíny a vnitřní kontroly, působení na mezinárodní úrovni, používání násilí či jiných zstrašovacích prostředků, využívání obchodních nebo podnikatelských subjektů, zapojení do praní špinavých peněz, uplatňování vlivu v politice, médiích, veřejné správě, justičních orgánech nebo ekonomice⁸.

Organizovaným zločinem se obecně zabývají dva typy subjektů – na jedné straně jsou to akademičtí pracovníci a na druhé ti, kteří se proti němu snaží aktivně bojovat - státní a nadnárodní složky. Z toho plyne, že existují v praxi i dva typy definic, které spolu sice koexistují a vzájemně se reflektují, nicméně každý se zaměřuje na jiný účel.

⁷ Dokument Rady EU č.6204/97/2ENFOPOL 35 REV ze dne 21. 4. 1997

⁸ MV ČR, Bezpečnostní politika, Organizovaný zločin, s. 5, z archivu odboru k 31. 7. 2016

První typ je praktický čili operativní a je využíván různými složkami policie nebo státní správou, soudy apod. Je dán legislativou nebo veřejně politickými dokumenty. Je nutné podotknout, že v rámci tohoto typu se diskutovaná definice mění v závislosti na zemi, ze které vzešla a na orgánu, pro který je určena apod.

V českém kontextu lze tedy zmínit následující operativní definice, a to:

Podle OSN definice organizované kriminální skupiny: skupina tří a více osob, která nebyla spojena náhodně existující po určitou dobu jednající s cílem spáchat alespoň jeden trestný čin, který může být potrestán až čtyřletým odnětím svobody s cílem dosáhnout, přímo nebo nepřímo, finančních nebo jiných benefitů.

Podle Policie ČR: organizovaný zločin je druhem skupinové trestné činnosti páchané organizovanou zločineckou skupinou nebo zločineckou organizací. Tyto skupiny a organizace mají většinou vícestupňovou vertikální organizační strukturu a je pro ně typické soustavné páchání koordinované závažné trestné činnosti. Cílem organizovaného zločinu je dosažení maximálního zisku při vynaložení minimálních nákladů, a to zisku nejen materiálního, ale například i ve formě společenského, ekonomického a politického vlivu.

V českém právním prostředí je v Trestním zákoníku⁹ definována organizovaná zločinecká skupina následujícím způsobem: „Organizovaná zločinecká skupina je společenstvím více osob s vnitřní organizační strukturou, s rozdělením funkcí a dělbou činností, která je zaměřena na soustavné páchání úmyslné trestné činnosti“. Další paragrafy uvedeného zákona upřesňují mimo jiné sankce, výjimky a rozsah činnosti osob zapojených do těchto zločineckých aktivit.

Druhým typem definic organizovaného zločinu je akademické prostředí, které je mnohem různorodějším prostředím. Nejznámější českou, tzv. akademickou definicí¹⁰ je ta od Martina Cejpa z Institutu pro kriminalistiku a sociální prevenci (IKSP), která se uvádí i v zahraničních zdrojích a která zní

⁹ Zákon č. 40/2009 Sb., v českém právním prostředí § 129 trestního zákoníku definice organizované zločinecké skupiny.

¹⁰ Dostupné: <https://www.stranky.cz>, Wikipedie, Ozbrojený zločin - akademická definice.

následovně: „Organizovaný zločin je opakované (systematické) páchaní cílené a koordinované závažné trestné činnosti (a aktivit tuto činnost podporujících), do níž zapojené entity jsou kriminální skupiny či organizace (většinou s několika úrovněnou vertikální strukturou), jejichž hlavním cílem je dosažení maximálního nelegálního zisku s minimalizováním rizika“ (Cejp, M., 2008, s. 3). A jako příklad z opačného myšlenkového směru lze uvést Klause von Lampeho, autora knihy „Organizovaný zločin“ (Sage 2016), který říká, že organizovaný zločin je to, co si lidé takto označí.

Také i Jan Musil (profesor a český právník) se v rámci definice organizovaného zločinu v českém prostředí (v r. 1991), vyslovil s tím, že neexistuje důvod, aby se organizovaný zločin nerozšířil i v našich podmínkách. Uvedl, že pro zločineckou skupinu je typická vysoká forma organizovanosti a také i rozdělení rolí. Páchaná trestná činnost je dlouhodobá a je orientovaná nejenom na dosažení vysokého zisku, ale především na získání maximálního vlivu ve veřejném životě. Zločinecká skupina často přijímá proti odhalení a postihu svých členů, zvláštní ochranné opatření. Doprovodným znakem organizované kriminality je velmi časté používání násilí.

Definici, která se jenom částečně liší od charakteristiky organizovaného zločinu podle Evropské unie, představil Miroslav Němec (jeden z velmi uznávaných českých odborníků na problematiku organizovaného zločinu), který organizovanou kriminalitu definoval jako: „plánovité a snahou po zisku nebo moci motivované spáchaní zvláště závažného trestného činu nebo spáchaní, a to po delší či neurčitou dobu, trestné činy, které jsou v souhrnu obzvláště závažné, pokud se tohoto trestného činu zúčastní více jak dvě osoby, které mají mezi sebou rozdělené úkoly, jednají konspirativně, používají struktury, které se podobají živnosti nebo obchodu, používají násilí nebo jiné prostředky k zastrašení nebo ovlivňují alespoň jednu z těchto sfér: hospodářství, politiku, hromadné mediální prostředky, státní nebo veřejnou správu, policii, justici“¹¹. Němec Miroslav také ve své knize „Mafie a zločinecké gangy“ z r. 2003, např. definuje dva typy organizované

¹¹ Němec M., 2003, IKSP, s. 109-110 definuje organizovanou kriminalitu.

kriminality, a to mafiánský a podnikatelský typ. Mafiánský typ je podle M. Němce je starší, ale má nižší úroveň než typ podnikatelský. Mafiánem znamená: „být uznávaný, být mužem cti, být schopný pomstít vlastní silou každou urážku své osoby a všeho, co se jeho osoby týká a schopný jakýmkoliv způsobem znectít nepřítele“. Mafiánské chování je součástí určitého kulturního systému, který se projevuje prostřednictvím úcty a cti dosažené právě prostřednictvím násilí¹². Ani každý organizovaný zločin není mafií, protože mafie se vyznačuje trochu odlišnými jevy. Významný podíl prestiže a moci, kterou sebou nese mafiánské jednání, vychází z toho, že je otevřené v konfliktu s právními normami a s oficiálními institucemi státu. Podnikatelský typ má snahu vyvolávat dojem před veřejností, že dodržuje zákon. Je založený na funkčních vztazích a využívá přesnější postupy a zcela výjimečně se uchyluje k násilí. Představiteli tohoto typu jsou podnikatelé, kteří v hojně míře sice využívají služeb různých gangsterů, ale ti nejsou součástí managementu tohoto druhu organizované kriminality. Tím proto vzniká dojem přehledného - legálního podnikání¹³.

Česká republika se při definování organizovaného zločinu drží v podstatě kritérií stanovených v dokumentech Rady Evropské unie. Podle vládního konceptu boje proti organizovanému zločinu jde o nejobsáhlejší a nejpřesnější definici organizovaného zločinu vůbec. „Organizovaným zločinem (kriminalitou) se rozumí trestná činnost zločineckých skupin, které splňují kombinaci kritérií – spolupráce dvou nebo více osob, po delší či neomezenou dobu, podezřelých z páčání trestné činnosti a motivovaných ziskem nebo získáním moci“¹⁴.

Organizovaný zločin získává v současném bezpečnostním prostředí širší rozměr, který prostřednictvím obchodních i osobních vztahů překračuje hranice států. Narůstá schopnost kriminálních sítí narušovat instituce a hodnoty právního státu, infiltrovat orgány státní správy a ohrožovat bezpečnost občanů. Často se tak děje prostřednictvím korupce. Organizovaný zločin společně

¹² Němec M., 2003, „Mafie a zločinecké gangy“, s. 116.

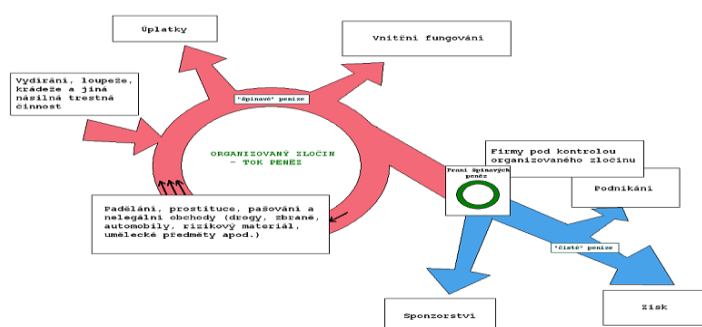
¹³ Tamtéž, str. 118-119.

¹⁴ MV ČR: Bezpečnostní politika-Bezpečnostní hrozby-Organizovaný zločin s. 5, 6, z archivu odboru k 31. 7. 2016.

s korupčními praktikami může nabýt podoby vlivných, klientelistických nebo korupčních sítí a vést k podkopání samotných základů společnosti. Výsledkem může být ztráta důvěry občana v poctivost a nestrannost fungování veřejných institucí, pokřivení tržních vazeb, ekonomický úpadek a destabilizace státu. Nejasná hranice mezi politickou a kriminální motivací živenou korupcí navíc často vede k propojování struktur organizovaného zločinu s teroristickými sítěmi. Další podmínky pro posouzení činnosti jako organizovaný zločin uvádí koncepce např. rozdělení úkolů mezi jednotlivé členy skupiny, vnitřní kontrolu, mezinárodní charakter činnosti, použití násilí, využívání podnikatelských subjektů či praní špinavých peněz a korupce veřejných činitelů.

Obrázek č. 1

Ozbrojený zločin – tok peněz

Zdroj: Obr. převzatý z Wikipedie: Tok peněz organizovaného zločinu, editet 10. 10. 2017

V ČR, po rozpadu federace v r. 1993, zůstal zachovaný Institut pro kriminalistiku a sociální prevenci (IKSP), který využívá při výzkumech organizovaného zločinu následující definici: „Organizovaný zločin, je opakující se páchaní cílevědomé koordinované závažné trestné činnosti a aktivit tuto činnost podporujících, jejichž subjektem jsou zločinecké skupiny nebo organizace s více stupňovou vertikální organizační strukturou, jejichž hlavním cílem je dosahování maximálních nelegálních zisků při minimálním riziku“¹⁵.

¹⁵ Cejp M. a kol.: „Organizovaný zločin v České republice“, IKSP, 2004, s. 13,

Specifické postavení IKSP je dáno skutečností, že je jediným specializovaným pracovištěm v ČR, které soustavně rozvíjí kriminologický výzkum¹⁶.

1.3 Administrativní přístup k organizovanému zločinu

Administrativním přístupem k organizovanému zločinu se rozumí integrovaný postup orgánů činných v trestním řízení a orgánů státní správy a samosprávy (tj. správními neboli administrativními orgány) v boji proti organizovanému zločinu. Jedná se vlastně o využití informací správních orgánů orgány činnými v trestním řízení pro účely prevence a potlačování organizovaného zločinu, ale také i o kontrolní a signální činnost správních orgánů s cílem narušovat snahy složek organizovaného zločinu zneužívat nebo obcházet zákonná opatření. Preventivní administrativní opatření mohou spočívat ve výměně informací, v monitorování a řízení systémů vydávání různých povolení, licencí nebo mechanismů registrace. Represivní administrativní opatření mohou zahrnovat v oprávnění správních úřadů odebírat různá povolení nebo licence anebo ukončovat činnost nezákonného podnikání.

1.3.1 Proč je důležitý administrativní přístup

Administrativní přístup v podstatě nabízí možnost, jak využít souhrn informací a kompetencí orgánů státní správy a samosprávy k účinnější prevenci a potlačování činnosti organizovaných zločineckých skupin, které jsou více fluidní a které pokrývají hned několik problematik napříč vzdálenými zeměpisnými oblastmi.

Můžeme si přitom představit různé modely fungování administrativního přístupu, a to např.: - varianta odlehčeného administrativního přístupu je implementována ve Spojeném království, kde je administrativní přístup chápán jako čistě doplňkový nástroj orgánů činných v trestním řízení a neposkytuje žádné dodatečné pravomoci správním orgánům, a to jako je např. přístup k policejním nebo soudním informacím¹⁷; - varianta maximalistického administrativního přístupu, která je implementována v Nizozemí, kde mají v

¹⁶ MS ČR, Statut, vydaný Instrukcí ministerstva, č. IKSP 202/2014, ze dne 20. 6. 2014, upravující postavení, činnost a organizaci Institutu.

¹⁷ MV ČR, Bezpečnostní politika, administrativní přístupy OZ, s. 3, z archivu odboru k 31. 7. 2016.

některých případech správní orgány takové pravomoci, že na základě podezření, a to bez soudního rozhodnutí, mohou např. neudělit licenci k podnikání v určitých oblastech¹⁸.

Česká republika, společně s ostatními členskými státy EU, které ještě administrativní přístup neimplementují, by se mohla vydat střední cestou, kdy bude zajištěna úzká spolupráce, a to včetně výměny relevantních informací, mezi orgány činnými v trestním řízení a správními orgány a zároveň posílena kontrolní činnost správních orgánů.

1.4 Koncepce boje proti organizovanému zločinu na území ČR

Boj proti organizovanému zločinu na území ČR je v gesci Ministerstva vnitra. To vydává koncepce boje proti organizovanému zločinu, což je strategický dokument určující priority pro následné období. Dále spolupracuje s nadnárodními celky jako např. s Evropskou unií, s OECD či s Radou Evropy. Na operativní úrovni se bojem proti organizovanému zločinu zabývá Policie ČR, resp. její specializované útvary: Útvar pro odhalování organizovaného zločinu (ÚOOZ), Útvar pro odhalování korupce a finanční kriminality (ÚOKFK) a Národní protidrogová centrála (NPC). Organizovaným zločinem se zabývá i zpravodajská služba BIS, která shromažďuje informace. Podle BIS organizovaný zločin používá méně násilí, ale o to více se snaží korumpovat představitele státní správy. „Z dlouhodobého sledování vývoje v bezpečnostní oblasti vyplývá, že nezákonné aktivity ruskojazyčných a balkánských skupin charakterizované hrubým násilím pomalu ustupují do pozadí a postupně se mění na legální podnikání“ uvádí se ve výroční zprávě BIS. Představitelé těchto skupin zakládají obchodní společnosti, které využívají k praní peněz. Ty se často vracejí do země, odkud pocházejí. Podle BIS tlačí organizovaný zločin na státní správu, aby získal výhody při zadávání zakázek nebo například při výběrových řízeních. Cílem zločineckých skupin je získat vliv i na rozhodování v trestních kauzách. BIS tvrdí, že byl zvolen tzv. "vor" v zákoně (do češtiny nepřeložitelný termín, bývá překládán jako zloděj v zákoně), který má koordinovat skupiny a kontrolovat jejich aktivity. Zmiňuje

¹⁸ MV ČR, Bezpečnostní politika, administrativní přístupy OZ, s. 3, z archivu odboru k 31. 7. 2016.

se také o třech významných cizojazyčných skupinách organizovaných zločinců u nás, např.: Arménská skupina podle nich natolik srostla s podnikatelským prostředím, že většina jejích nelegálních aktivit je zakryta běžnou podnikatelskou činností. Výhodné podmínky si představitelé této skupiny zajišťují budováním kontaktů na významné představitele veřejné správy, politiky, managementy firem a jiné vlivné osoby, uvádí se v dokumentu. Kavkazská skupina se zabývá především násilným vymáháním pohledávek, vydíráním, organizováním nelegální migrace, paděláním a obchodu s automobily. Její podnikatelské aktivity souvisí často s firmami na ochranu objektů.

BIS (Bezpečnostní informační služba) sleduje také činnost ruských a ukrajinských skupin organizovaného zločinu, zaměřených převážně na násilnou a majetkovou kriminalitu. Dalším subjektem zabývajícím se především analyzováním situace ohledně organizovaného zločinu je v ČR IKSP (Institut pro kriminologii a sociální prevenci), který funguje pod záštitou Ministerstva spravedlnosti.

Důležitým milníkem pro boj proti organizovanému zločinu v České republice byla ratifikace Úmluvy Organizace spojených národů proti nadnárodnímu organizovanému zločinu, díky které se celá ČR stala plnohodnotným členem příslušných mechanismů mezinárodního společenství. V souladu s čl. 31 odst. 6 Úmluvy je v ČR orgánem, který může jiným smluvním stranám pomáhat při tvorbě opatření pro předcházení nadnárodnímu organizovanému zločinu, a to je Ministerstvo vnitra.

Ministerstvo vnitra, jako gestor problematiky boje proti organizovanému zločinu na území České republiky, dlouhodobě strategicky řídí a koordinuje národní politiku boje proti organizovanému zločinu. Za tímto účelem mj. pravidelně zpracovává Koncepti boje proti organizovanému zločinu, jejímž úkolem je na základě analýzy stávající situace formulovat opatření k vytváření a posilování vhodných podmínek a nástrojů bezpečnostních sborů v oblasti prevence, odhalování a postihování organizovaného zločinu. Společně s Policií České republiky, zpravodajskými službami a s Institutem pro

kriminologii a sociální prevenci se Ministerstvo vnitra také podílí na analytické činnosti.

Nástroje boje proti organizovanému zločinu jsou zakotveny ve vládních usneseních a zákonech. (Legislativní nástroje¹⁹ spočívají v zákoně č. 40/2009 Sb.²⁰, č. 141/1961 Sb.²¹, zák. č. 273/2008 Sb.²² ve znění pozdějších předpisů, zák. č. 17/2012 Sb. ve znění pozdějších předpisů - zák. č. 13/1993 Sb. o Celní správě ČR ve znění pozdějších předpisů²³).

Vláda schvaluje Koncepti boje proti organizovanému zločinu a ukládá svým členům plnit úkoly v ní obsažené.

Koncepce boje proti organizovanému zločinu na období let 2015-2017, hlavním účelem tohoto materiálu je, na základě analýzy aktuální situace v oblasti organizovaného zločinu, formulovat opatření k vytváření vhodných dlouhodobých podmínek pro práci veřejných orgánů v oblasti prevence, odhalování a postihování organizovaného zločinu na území České republiky²⁴.

Úkoly ukládané výše uvedeným materiálem byly rozděleny do následujících klíčových oblastí:

1. Monitoring organizovaného zločinu na území ČR (vyhodnocení situace organizovaného zločinu na území ČR);
2. Rozvoj mezinárodní spolupráce (zejména sjednání smluv o policejní spolupráci s vybranými partnery);
3. Posílení vnitrostátní spolupráce (zefektivnění výměny informací mezi státními orgány, vyhodnocení spolupráce policie a dalších orgánů státní správy);
4. Systémová opatření (zákon o prokazování původu majetku, informační kriminalita, problematika neregulérních dokladů).

Opatření obsažená v materiálu navazují na jiné strategické dokumenty přímo související s bojem proti organizovanému zločinu např.: Strategie vlády

¹⁹ Legislativní nástroje - zákony č. 40/2009 Sb., č. 141/1961 Sb., č. 273/2008 Sb., 17/2012 ve znění pozdějších předpisů, č. 13/1993 Sb.

²⁰ Trestní zákoník č. 40/2009 Sb., § 129, § 361 a § 107 trestního zákoníku.

²¹ Trestní řád č. 141/1961 Sb., § 12, odst. 1,7.

²² Zákon o Policii ČR č. 273/2008 Sb., § 1, § 3, § 84, § 89, § 90, § 122.

²³ Celní zákon č. 13/1993 Sb., § 1 písm. a), b), § 237g, písm. a), b), § 319a, bod 1.

²⁴ Vláda ČR, „Koncepte boje proti OZ 2015-2017“ schválena usnesením vlády č. 919 ze dne 12. 11. 2014.

v boji s korupcí; Národní strategie protidrogové politiky; Národní strategie boje proti obchodování s lidmi; Strategie České republiky pro boj proti terorismu a další.

Organizovaný zločin je v podstatě druhem skupinové trestné činnosti páchané organizovanou zločineckou skupinou nebo zločineckou organizací. Tyto skupiny a organizace mají většinou vícestupňovou organizační strukturu a je pro ně typické soustavné páchání koordinované závažné trestné činnosti. Cílem organizovaného zločinu je dosažení maximálního zisku při vynaložení minimálních nákladů, a to zisku nejen materiálního, ale například i ve formě společenského, ekonomického a politického vlivu. Pro organizovaný zločin je typické soustavné páchání koordinované závažné trestné činnosti i aktivit, které tuto činnost podporují, zločineckými skupinami nebo organizacemi. Organizovaný zločin vlastně představuje mimořádná bezpečnostní rizika, která ohrožují stabilitu světového hospodářského a politického systému.

Koncepce boje proti organizovanému zločinu 2011-2014 řadí mezi hlavní činnosti zločineckých skupin následující trestné činnosti (seřazení je podle množství zapojených skupin do činnosti podle Policie ČR):

- nelegální migrace;
- organizované krádeže aut, hospodářská trestná činnost;
- padělání osobních dokladů;
- nelegální přistěhovalectví;
- kapesní krádeže.

V České republice došlo k nárůstu organizovaného zločinu v devadesátých letech, kdy se náš stát stal transitní zemí pro převážení zbraní, drog a lidí. Zvýšil se počet cizinců a stoupl počet nájemných vražd. Zločinci těžili z mezer v zákonech, z nízkých trestních sazeb za některé delikty a v neposlední řadě využívali dobré znalosti zdejšího prostředí.

Organizovaný zločin existoval v menším rozsahu na našem území i před revolucí, ale ten se projevoval především dovozem a distribucí nedostatkového zboží a směnou valut. V současné době se organizovaný zločin na našem území zabývá zejména: výrobou, pašováním a distribucí drog;

daňovými podvody, útokem na státní majetek; organizováním prostituce a obchodem s lidmi; organizováním nelegální migrace; paděláním měny, zboží a porušováním autorských práv; praním špinavých peněz, vydíráním, korupcí, paděláním; mezinárodním obchodem se zbraněmi a výbušninami; organizací krádeží automobilů, bankovními podvody a loupeží.

1.5 Vyhodnocení situací v oblasti organizovaného zločinu na území České republiky

Organizovaný zločin je v podstatě hrozbou intencionální – připravuje, spouští nebo ji realizuje jedinec, skupina, organizace nebo dokonce stát. Pravděpodobnost, že dojde ke škodlivé události, ztrátě a poškození chráněných hodnot, je rizikem. Míru rizika - stav naší připravenosti (zranitelnosti) lze určit nebo odhadnout tzv. analýzou rizik²⁵. Organizovaný zločin na rozdíl od terorismu nevyhledává pozornost, ale své zájmy, cíle i činnost maximálně skrývá, chce zůstat neprozkoumaným - nesrozumitelným. Hrozby, spojené s jeho činností, bývají podceňovány. Organizovaný zločin představuje zcela jistě největší hrozbu, pokud jde o vnitřní uspořádání a stabilitu států. Velmi aktuálně a stále zřetelněji ovlivňuje i rozvinuté demokratické země. Z hlediska bezpečnosti globální organizovaný zločin akceleruje i hrozby další. Skupiny organizovaného zločinu se podílejí na proliferaci zbraní hromadného ničení, svými ohromnými finančními prostředky ovlivňují i globální ekonomiku. Zločinecké organizace mafiánského charakteru se skrytě stávají aktéry mezinárodních vztahů.

Vedením ministerstva vnitra byl v červnu 2016 schválen dokument „Vyhodnocení situace v oblasti organizovaného zločinu na území České republiky“. Tento dokument popisuje současný stav organizovaného zločinu na našem území. Zabývá se hlavně kriminálními skupinami, které zde působí a nejčastějšími typy jimi páchané kriminality včetně jejich statistického rozboru. Popisuje také nástroje, které organizovaný zločin v současné době využívá a nejnovější modi operandi (z latiny - způsoby vykonávání) v této oblasti. Analyzovány jsou také hlavní překážky boje s organizovaným

²⁵ Zeman P., „Hrozba a riziko“, s. 85, Brno, 2002.

zločinem a současný stav jejich odstraňování. V závěru dokumentu je zhodnocena vnitrostátní i mezinárodní spolupráce v boji proti organizovanému zločinu a je nastíněn předpokládaný vývoj v nejbližších letech. Nástroje boje proti organizovanému zločinu jsou dále zakotveny ve vládních usneseních a zákonech: č. 40/2009 Sb. (Trestní zákoník), č. 141/ 1961 Sb. (Trestní řád), v zákoně č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, zákoně č. 17/2012 Sb., o Celní správě ČR a zákoně č. 13/1993 Sb. (Celní zákon). Vláda schvaluje „Koncepti boje proti organizovanému zločinu“ a ukládá svým členům plnit úkoly v ní obsažené.

1.5.1 Strategie boje proti organizovanému zločinu

Koncepti boje proti organizovanému zločinu předkládá Vláda vždy novou, a to ve čtyřletém cyklu. Koncepte pro roky 2011-2014 definuje boj proti organizovanému zločinu na čtyřech úrovních - strategické, analytické, operativní a podpůrné. Strategickou úroveň zajišťuje Ministerstvo vnitra a spadá sem vydávání právě zmíněné „Koncepte“ a další nařízení vydaná pro boj se závažnou kriminalitou na našem území. Analytickou úroveň má mít na starosti Policejní prezidium a zpravodajské služby. Jedná se o monitorování otevřených a uzavřených zdrojů a analýzu hrozeb. Analytická úroveň má být článkem, který zajišťuje prevenci závažné kriminality. Tato práce spadá převážně na zpravodajské služby a policie se na ní podílí jen okrajově. Operativní úroveň je pro tuto práci v podstatě stěžejní. Zajišťují ji útvary policie a celní správy ve spolupráci s dalšími útvary, a to z policie - jedná se především o tři elitní útvary, a to: Útvar pro odhalování organizovaného zločinu (ÚOOZ), Útvar pro odhalování korupce a finanční kriminality (ÚOKFK) a Národní protidrogová centrála (NPC), které by v praxi neměly řešit pouze případy, které se už staly, ale aktivně by měly vyhledávat latentní trestnou činnost. To znamená, že musí být vytvořen široký informační okruh lidí se zaměřením na vyhledávání skupin, které páchají dosud nezjištěnou trestnou činnost.

Útvar pro odhalování organizovaného zločinu (ÚOOZ) má podle „Koncepte boje proti organizovanému zločinu“ dva hlavní úkoly, a to: - prvním úkolem je

získávání, analýza a využití informací o organizovaném zločinu; - druhým je odhalování, vyšetřování a zajišťování pachatelů různých forem organizovaného zločinu. ÚOOZ má být nejelitnějším útvarem policie, kterému stát poskytuje největší finanční i lidské prostředky a zpravodajské informace. Do jejich zájmu spadá především násilná trestná činnost, nelegální obchody a migrace, síť organizovaného zločinu, terorismus, extremismus.

Útvar pro odhalování korupce a finanční kriminality (ÚOKFK) se podle „Koncepte boje proti organizovanému zločinu“ zaměřuje na nejnebezpečnější formy korupce a závažné hospodářské a finanční kriminality. Podstatou jejich práce je odhalování finanční, daňové a korupční zločiny. Příslušníci tohoto útvaru mají zajišťovat výnosy z trestné činnosti a majetek pachatelů.

Národní protidrogová centrála (NPC) má podle „Konceptu boje proti organizovanému zločinu“ na starosti vyhledávání a vyšetřování trestné činnosti v oblasti nelegální výroby a obchodu s omamnými a psychotropními látkami, jedy a anaboliky. Jejich objektem zájmu jsou organizované a mezinárodní formy obchodu²⁶.

V uplynulém období se podařilo učinit pokrok i v oblasti zapojování příslušníků Policie České republiky do aktivit Evropské unie, a to usilovnou prací ve společných týmech zaměřených na odhalování organizovaného zločinu nebo zefektivnění předávání informací mezi správci daně a Policií České republiky, které se odrazily ve vyšších počtech stíhaných a vyšetřovaných pachatelů organizovaného zločinu, ale také na vyšším relativním i absolutním počtu zabavených výnosů z trestné činnosti.

Důležitým milníkem pro boj proti organizovanému zločinu v České republice byla ratifikace Úmluvy Organizace spojených národů proti nadnárodnímu organizovanému zločinu, díky které se celá Česká republika stala plnohodnotným členem příslušných mechanismů mezinárodního společenství.

²⁶ MV ČR, Bezpečnostní politika, Organizovaný zločin, s. 5, z archivu odboru k 31. 7. 2016.

2 SPECIÁLNÍ POLICEJNÍ SLOŽKY ZAMĚŘENÉ NA BOJ PROTI ORGANIZOVANÉMU ZLOČINU

Operativní úroveň boje proti organizovanému zločinu zajišťují především specializované útvary Policie České republik (Útvar pro odhalování organizovaného zločinu, Útvar pro odhalování korupce a finanční kriminality a Národní protidrogová centrála za podpory Útvaru speciálních činností a Útvaru zvláštních činností) a Celní správy (odbory pátrání Generálního ředitelství cel a Celního ředitelství za podpory oddělení operativní dokumentace, Služby technické podpory a Služby operativní podpory).

ÚOOZ, ÚOKFK i NPC - legislativně spadají pod Policii ČR, a tudíž všechny 3 útvary disponují stejnými povolenými zpravodajskými prostředky vyplývajícími ze zákona o Policii ČR č. 273/ 2008 Sb. a z platného Trestního řádu č. 141/1961 Sb.

Tyto všechny zajišťují na území ČR prevenci, odhalování a postihování organizovaného zločinu, včetně zajišťování výnosů z trestné činnosti.

2.1 Útvar pro odhalování organizovaného zločinu (ÚOOZ)

Jednou ze speciálních policejních složek, která pracuje na celém území České republiky, je právě Útvar pro odhalování organizovaného zločinu, který je mnohem častěji známý veřejnosti pod zažitou zkratkou ÚOOZ. Jeho hlavním úkolem je boj s organizovaným zločinem ve všech jeho podobách. ÚOOZ vznikl v lednu 1995 jako reakce policie na vzniklé potřeby spojené s politicko-spoločenskými změnami v Česku, na které se navázaly nové druhy trestné činnosti. Je výkonným pracovištěm kriminální policie a vyšetřování. Odhalováním organizovaného zločinu se podílí na udržování vnitřního pořádku a bezpečnosti v zemi, objasňuje organizované a závažné trestné činnosti kriminálních skupin (zvláště závažných a organizovaně páchaných trestných činů v oblasti: násilných projevů, vydírání a nástražných výbušných systémů užitých proti životu, zdraví nebo majetku, nedovoleného obchodování se zbraněmi, výbušninami, štěpnými materiály a jinými nebezpečnými látkami, nelegální migrace a obchodu s lidmi, terorismu a extremismu, padělání a pozměňování peněz a jiných platebních prostředků, financování terorismu).

V Praze sídlí centrální pracoviště se specializovanými odbory zabývajícími se jednotlivými druhy organizované trestné činnosti a odborem strategické analýzy a informatiky, který se zaměřuje na zpracování a vyhodnocování informací k organizované trestné činnosti.

Útvar je v rámci České republiky rozdělen do několika oblastí. Pobočky ÚOOZ se pak věnují především organizované trestné činnosti v příslušném regionu. Detektivové působí kromě hlavního města v Českých Budějovicích, Plzni, Teplicích, Hradci Králové, Brně a Ostravě.

Jedním ze specifických průvodních znaků činnosti útvaru je skutečnost, že neinformuje o aktuálním stavu organizovaného zločinu ve státě a případech, na kterých právě pracuje. Děje se tak z taktických důvodů podobně, jako to dělají obdobné policejní složky kdekoli na světě. Robert Šlachta, ředitel ÚOOZ řekl: „Žádný nám podobný útvar zabývající se stejnou problematikou kdekoli na světě si nemůže dovolit prostřednictvím veřejných zdrojů sdělovat těm, kteří organizovaný zločin představují, jakými operativními informacemi disponuje a na čem aktuálně pracuje“.

Obrázek č. 2

Zdroj: Foto převzato z ÚOOZ - (Logo ÚOOZ), 2018

V rámci útvaru ÚOOZ dále funguje řada specializovaných pracovišť. Takovým je například Národní kontaktní bod pro terorismus (NKBT), který se zabývá bojem proti terorismu. Jedná se o centrální pracoviště policie, kde se

zpracovávají všechny potřebné informace a dále s nimi odborníci pracují. Právě zde policie vyhodnocuje možné hrozby terorismu vůči České republice. Historie ÚOOZ - před r. 1992 bojovala s nezávažnější trestnou činností, která měla znaky organizovaného zločinu - Federální kriminální ústředna. Se vznikem samostatné ČR byla v lednu 1993 vytvořena Ústředna kriminální policie. Na přelomu let 1994 až 1995 proběhly v kriminální policii organizační změny. V lednu 1995 vznikl Útvar pro odhalování organizovaného zločinu, jehož součástí byla také Národní protidrogová centrála. ÚOOZ se stal pracovištěm kriminální policie s celostátní působností. Protidrogová centrála byla ze struktury ÚOOZ vyjmuta v roce 2001, když se stala samostatnou policejní složkou zaměřenou na drogovou kriminalitu v ČR. Na začátku r. 2002 se v rámci dalších organizačních změn v policii stal ÚOOZ také vyšetřovací složkou. Útvar tak do dnešní doby nese název: Útvar pro odhalování organizovaného zločinu Služby kriminální policie a vyšetřování (ÚOOZ SKPV)²⁷.

ÚOOZ zahrnuje různá specializovaná pracoviště: např. odbor násilí, který se zabývá zločineckými skupinami páchajícími zvláště závažnou trestnou činností násilného charakteru (vraždy, loupeže, únosy, braní rukojmí, vydírání, použití nástražných výbušných systémů na celém území ČR apod.); odbor nelegálních obchodů – ten sleduje a rozpracovává aktivity zločineckých seskupení v oblasti nedovoleného obchodování se zbraněmi, střelivem, výbušninami a vojenským materiálem, nedovoleného obchodování s radioaktivními, chemickými, biologickými a ostatními vysoce nebezpečnými látkami a jejich přechováváním; odbor obchodu s lidmi a nelegální migrace – se zabývá organizovanou trestnou činností zločineckých seskupení pachatelů v oblasti nelegální migrace, obchodu s lidmi, nedovoleného nakládání s lidskými orgány a tkáněmi, šíření dětské pornografie na internetu, trestné činnosti nucených prací a jiných forem vykořisťování; odbor zločineckých struktur – ten prověřuje aktivity zločineckých struktur působících na území ČR v souvislosti s mezinárodním organizovaným zločinem s cílem vyhledávat,

²⁷ MV ČR, Dostupné: <https://www.ministerstvo-vnitro.cz>, NCOZ SKPV, 2018.

dokumentovat a realizovat jejich trestnou činnost²⁸. Mapuje mezinárodní propojení zločineckých skupin, spolupracuje s EUROPOLEM a INTERPOLEM; Odbor terorismu a extremismu - sleduje aktivity a rozpracovává rozložení zločineckých struktur souvisejících s mezinárodním terorismem, monitoruje projevy terorismu na území České republiky s cílem dokumentovat tuto trestnou činnost pro trestně právní postih pachatelů. Jeho součástí je Národní kontaktní bod pro terorismus; dále jsou to Odbory: padělání; závažné majetkové trestné činnosti; strategické analýzy a informatiky.

2.2 Útvar odhalování korupce a finanční kriminality

Tento útvar se především věnuje problematice závažné a organizované hospodářské, finanční, daňové trestné činnosti, trestné činnosti korupčního charakteru a trestným činům veřejných činitelů. Jednotlivé problematiky zrušeného Útvaru odhalování nelegálních výnosů a daňové kriminality byly rozděleny mezi Úřad služby kriminální policie a vyšetřování, celostátní útvary a krajské správy policie.

2.3 Národní centrála proti organizovanému zločinu SKPV (NCOZ SKPV)

NCOZ SKPV je výkonné pracoviště služby kriminální policie a vyšetřování s působností na celém území ČR. SKPV vznikla sloučením dvou útvarů s celorepublikovou působností: Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu SKPV a Útvaru odhalování korupce a finanční kriminality SKPV, dne 1. srpna 2016. V rámci své působnosti se specializuje na odhalování organizovaného zločinu, závažné hospodářské trestné činnosti a korupce, kybernetické kriminality, terorismu a extremismu. Ve vymezeném rozsahu je koordinačním, metodickým a kontrolním pracovištěm. Odhalováním a vyšetřováním organizovaného zločinu se podílí na bezpečnosti státu. V souladu se stanovenou podřízeností se podílí na řešení úkolů svěřených do

²⁸ MV ČR - ze stránek ÚOOZ - specializovaná odborná pracoviště, 2018. Dostupné: <https://www.ministerstvo-vnitro.cz>.

působnosti Policejního prezidia ČR a MV ČR. Vedení a ústřední pracoviště centrály s jednotlivými specializovanými sekcemi sídlí v Praze.

V rámci jednotlivých regionů je činnost centrály přenesena na expozitury, které se zabývají zejména organizovanou trestnou činností páchanou v místě příslušném teritoriu. Tato pracoviště jsou dislokována v Českých Budějovicích, Plzni, Ústí nad Labem, Hradci Králové, Brně, Olomouci a Ostravě.

Obrázek č. 3

NCOZ SKPV

Zdroj: Foto převzato z MV ČR: Logo NCOZ SKPV, 2018

3 MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE V BOJI PROTI ORGANIZOVANÉMU ZLOČINU

Klíčovým nástrojem boje proti organizovanému zločinu je zahraniční spolupráce. Ryze národní organizovaný zločin je raritou a většina zločineckých skupin staví svou činnost na spolupráci se zahraničními partnery a na hladkém přesunu zboží, osob a financí přes státní hranice. Česká republika je členem několika mezinárodních společenství, jejichž hlavním či vedlejším cílem je spolupráce v oblasti boje proti organizovanému zločinu. Na mezinárodních fórech těchto společenství zastupují ČR zpravidla zaměstnanci odboru bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra. Jedná se o Organizaci spojených národů, Radu Evropy a především o Evropskou unii, v rámci které je organizovaný zločin diskutován v rámci několika expertních pracovních skupin a výborů. Užší spolupráci s klíčovými partnery v oblasti boje proti organizovanému zločinu rozvíjí Česká republika na bilaterální úrovni, jejímž základem jsou smlouvy o policejní spolupráci.

Mezinárodní organizace jako Organizace spojených národů, Rada Evropy a také Evropská unie (EU) podněcují řadu opatření v boji proti organizovanému zločinu. Zároveň koordinují činnost národních iniciativ v jednotlivých zemích²⁹. Důvodem je především skutečnost, že negativní dopady – zejména praní špinavých peněz, korupce, obchod s lidmi, pašování zbraní nebo obchodování s drogami - se totiž stupňují s postupující globalizací a při stále větším uplatnění moderních technologií.

V rámci Evropské unie byl také zpracováván analytický materiál „Zpráva o organizovaném zločinu“ (OCR, Organised Crime Report), který byl pak nahrazen dokumentem „Hodnocení rizik organizovaného zločinu“ (OCTA, Organised Crime Great Assessment)³⁰. V souvislosti se zavedením OCTA se zásadně změnil nejen obsah zprávy (orientace na budoucí hrozby, nikoli na dosavadní výsledky činnosti státních orgánů), ale také

²⁹ MV ČR, z Koncepce boje proti organizovanému zločinu – „Aktivity mezinárodních subjektů v oblasti boje s OZ“, s. 8, 20.

³⁰ Tamtéž - „Aktivity mezinárodních subjektů v oblasti boje s OZ“, str. 8, 20.

metodika shromažďování údajů. OCTA zejména identifikuje současné a budoucí hrozby a mezery v kolektivním poznání Evropské unie ve vztahu k hrozbě organizovaného zločinu. Přínos OCTA přímo závisí na množství a kvalitě informací, poskytovaných jednotlivými členskými státy. Čím bude jasnější obraz o vývoji, trendech a aktivitách organizovaného zločinu v určité oblasti, tím přesnější může být i popis hrozeb s doporučením prostředků k jeho potírání. OCTA má sloužit jako vodítko pro stanovování priorit jednotlivých členských zemí v oblasti boje s organizovaným zločinem.

Mezinárodní společenství připravilo také další dokumenty, které řeší vybrané specifické aktivity organizovaného zločinu. Jde o Úmluvu OSN proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami z roku 1988, Úmluvu Rady Evropy o praní, vyhledávání, zadržování a konfiskaci výnosů ze zločinu z roku 1990 a o Úmluvu Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj o boji proti podplácení zahraničních veřejných činitelů v mezinárodních podnikatelských transakcích z r. 1997. Tyto úmluvy Česká republika podepsala a ratifikovala.

Úřad OSN pro drogy a kriminalitu (UNODC) - má za úkol pomáhat OSN mj. v otázkách nedovoleného obchodu s narkotiky, mezinárodního terorismu, politické korupce a organizovaného zločinu všeobecně, přistupuje k zobrazení této oblasti jiným způsobem. Definicí organizovaného zločinu se záměrně vyhýbá, protože vynechání přesné definice podle něj umožňuje širší použití Konvence OSN o organizovaném zločinu na trestnou činnost, která by mohla pod definicí spadat, avšak v době definování ještě neexistovala. UNODC upozorňuje na to, že nové typy zločinů se objevují neustále a ty existující se mohou v průběhu let proměňovat³¹. Samotná konvence už s jistým zobrazením přichází, ale jde pouze o zobrazení nejednoznačné (vágní) *"Organizovaná kriminální skupina znamená skupinu tří a více osob, které po delší časové období jednají s úmyslem spáchat jeden nebo více trestných činů za účelem přímého či nepřímého zisku"*³².

³¹ Použitý zdroj: Internetové stránky UNODC, 2018.

³² Použitý zdroj: Konvence OSN o organizovaném zločinu, 2004, s. 5.

3.1 Mezinárodní organizace působící v boji proti OZ

V celosvětovém, a pro Českou republiku relevantním měřítku, se bojem proti organizovanému zločinu zabývají na centrální politické a koncepční úrovni především Organizace spojených národů (OSN), Evropská unie (EU) a Rada Evropy (RE). Tyto subjekty vydávají strategické a koncepční dokumenty, které upravují a koordinují činnost států i jiných jednotek v boji proti organizovanému zločinu. Na operativní úrovni je třeba se zmínit v první řadě EUROPOL, dalšími známými institucemi bojujícími proti trestné činnosti - organizovanému zločinu - jsou FBI a INTERPOL, dále UNODC, MDG.

3.1.1 EUROPOL

EUROPOL je agenturou Evropské unie v oblasti prosazování práva. Jeho cílem je pomáhat při vytváření bezpečnější Evropy prostřednictvím podpory orgánů v oblasti prosazování práva v členských státech Evropské unie v rámci jejich boje proti závažné mezinárodní trestné činnosti a terorismu. V průběhu let se osvědčil především v oblasti boje proti obchodování s drogami, proti sítím pachatelů zprostředkávajících nedovolené přistěhovalectví a obchod s lidmi, nezákonnému obchodování s vozidly, počítačové trestné činnosti, praní špinavých peněz a padělání peněz. EUROPOL je hlavním evropským úřadem pro boj v oblasti padělání eura. Od ledna 2013 působí v rámci EUROPOLU také Evropské centrum pro boj proti kyber kriminalitě (European Cybercrime Center - EC3) a od července 2015 také jednotka pro oznamování internetového obsahu (Internet Referral Unit - IRU).

3.1.2 FBI (Americký Federální úřad pro vyšetřování)

FBI je hlavním vyšetřovacím orgánem ministerstva spravedlnosti USA. Založen byl v roce 1908 právníkem francouzského císaře Napoleona - Charlesem Josephem Bonapartem jako ministrem spravedlnosti za vlády prezidenta Theodora Roosevelta (1906-9). Mottem FBI je heslo: „Fidelity, Bravery, Integrity“ - v českém překladu: „Věrnost, statečnost, sounáležitost“.

FBI vyšetřuje zločiny, které jsou buď páčány v několika státech federace najednou anebo ty, které jsou zvlášť závažné. V současné době seznam zločinů, kterými se FBI zabývá, činí více než 250 položek.

Hlavní cíle FBI:

- chránit Spojené státy americké před teroristickými útoky (viz také válka proti terorismu);
- chránit Spojené státy americké před cizími výzvědnými službami a špiony;
- chránit Spojené státy americké před počítačovými zločiny a zločiny používající high-tech technologie (kybernetickými útoky);
- bojovat proti korupci ve státní správě;
- chránit občanská práva;
- bojovat proti zločinným organizacím a společnostem místním i mezinárodním (organizovanému zločinu);
- bojovat proti závažné kriminalitě spáchané pracovníky v administrativě;
- bojovat proti závažným násilným zločinům;
- podporovat ostatní partnery ve výše uvedených záležitostech, jak na místní, státní a federální, tak i na mezinárodní úrovni;
- vylepšovat technologie vyšetřování za účelem úspěšnějšího plnění úkolů FBI.

Obrázek č. 4

Sídlo úřadu FBI

*Zdroj: obrázek převzatý z Wikipedie, 2018 -
J. Edgar Hoover Building ve Washingtonu, D. C., sídlo centrály FBI*

Po celých Spojených státech je více jak 400 menších poboček FBI. Další pobočky jsou i v jiných státech, vč. Česka. Pražská pobočka oficiálně funguje od r. 2000.

FBI v 21. století: Bohužel, události z 11. září 2001 a nešťastný konec „dvojčat“ poukázaly na slabost FBI a neschopnost spolupráce s dalšími vládními agenturami. Komise vyšetřující útoky z 11. 9. 2001

došla k závěru, že jim měla FBI společně s CIA zabránit. Ani jeden z těchto úřadů své zemi podle závěrečné zprávy komise „neposloužil dobře“.

Obrázek č. 5

Znak FBI

Zdroj: *obrázek převzatý z Wikipedie, 2018 - FBI*

3.1.3 INTERPOL

INTERPOL je mezinárodní mezivládní organizace, která zabezpečuje policejní spolupráci v kriminálně-policejní oblasti mezi smluvními státy organizace. Sdružuje demokratické i nedemokratické státy v rámci boje se všemi druhy trestné činnosti. Je založena na spolupráci všech států při pronásledování, vyhledávání a zatýkání pachatelů trestných činů. V současné době sdružuje Interpol celkem 190 členských států.

Obrázek č. 6

Centrála INTERPOLU v Lyonu, Francie

Zdroj: *Foto převzato z Wikipedie, 2018*

3.1.4 UNODC (Úřad OSN pro drogy a kriminalitu)

UNODC má za úkol pomáhat OSN mj. v otázkách nedovoleného obchodu s narkotiky, mezinárodního terorismu, politické korupce a organizovaného zločinu všeobecně, přistupuje k zobrazení této oblasti jiným způsobem. Definici organizovaného zločinu se záměrně vyhýbá, protože vynechání přesné definice podle něj umožňuje širší použití Konvence OSN o organizovaném zločinu na trestnou činnost, která by mohla pod definici spadat, avšak v době definování ještě neexistovala. UNODC upozorňuje na to, že nové typy zločinů se objevují neustále a ty existující se mohou v průběhu let proměňovat³³. Samotná konvence už s jistým zobrazením přichází, ale jde pouze o nejednoznačné (vágní) zobrazení *"Organizovaná kriminální skupina znamená skupinu tří a více osob, které po delší časové období jednají s úmyslem spáchat jeden nebo více trestných činů za účelem přímého či nepřímého zisku"*³⁴. Zvláštní pozornost UNODC věnuje boji s mezinárodním organizovaným zločinem, nezákonným obchodem s lidmi a střelnými zbraněmi, finanční kriminalitou, korupcí a terorismem. Sídlo ústředí UNODC je Vienna International Centre, A-1400 ve Vídni, Rakousko, generálním ředitelem je: Yury Fedotov (Rusko).

V rámci Rady EU funguje MDG (Multidisciplinární pracovní skupina Rady EU pro organizovaný zločin), která je fórem pro přípravu politiky EU v boji proti organizovanému zločinu a v podobných oblastech³⁵. Tato pracovní skupina se zabývá všemi dokumenty Evropské unie, které se týkají této problematiky. MDG se dále zabývá oblastí mezinárodní spolupráce orgánů činných v trestním řízení v boji proti organizovanému zločinu a nezávažnějším formám trestné činnosti.

3.2 Vývoj problematiky v rámci EU

Jako u většiny problematik, které se řeší v rámci Evropské unie, se i zde jedná o několik nezávislých iniciativ směřujících k rozdílným konečným stavům.

³³ Použitý zdroj: webové stránky UNODC.

³⁴ Použitý internetový zdroj: Konvence OSN o organizovaném zločinu, s. 5, 2004.

³⁵ Použitý internetový zdroj: EU2009 - Boj proti organizovanému zločinu a terorismu (MDG, s. 1)

Současně to lze charakterizovat jako postupné slučování těchto záměrů a vytváření více či méně jednotného a konkrétního unijního záměru. Důležitost doplňkových přístupů a opatření v prevenci a boji proti organizovanému zločinu byla už také zmíněna v několika strategických dokumentech EU, a to např.: - Stockholmský program, který nabádal k multidisciplinárnímu přístupu, jehož součástí mělo být také prosazování administrativních opatření a podpora spolupráce mezi všemi složkami státní správy za účelem prevence a boje proti organizovanému zločinu; - Strategie pro vnitřní bezpečnost doplňuje, že preventivní opatření musí být bráno především široce a zahrnovat pouze orgány prosazující právo, ale také i další složky státní správy na národní i regionální úrovni.

Ve své zprávě „Strategie pro vnitřní bezpečnost v akci“ Evropská komise (EK) specifikovala, že je potřeba rozvíjet opatření zahrnující složky státní správy a kontrolní orgány odpovědné za vydávání licencí a autorizací a za vyhlašování veřejných zakázek nebo dotací (tzv. administrativní opatření)³⁶; - Závěry Rady Evropy k boji proti zločinům páchanými mobilními (kočovnými) zločineckými skupinami. Rada apeluje na členské státy a Evropskou komisi (ČS a EK), aby podporovaly zřízení neformální kontaktní sítě pro administrativní přístup v boji proti mobilním (kočovným) zločineckým skupinám a dalším relevantním oblastem trestné činnosti a aby nominovaly kontaktní body do této sítě³⁷.

Výsledkem jednání ve výborech Rady EU byla už v r. 2011 vypracována příručka shrnující osvědčené postupy administrativního přístupu v zemích, kde je tento přístup již implementován a vytvořena neformální kontaktní síť pro administrativní přístup, jejíž působnost byla rozšířena na všechny formy organizovaného zločinu. Tato skupina bude hlavním motorem implementace administrativního přístupu v rámci unie a centrem pro výměnu zkušeností a osvědčených postupů. Za Českou republiku je kontaktním bodem ve skupině odbor bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra.

³⁶ Dokument č. 16797/10 Evropské komise „*Strategie pro vnitřní bezpečnost*“.

³⁷ Dokument č. 15875/10 Rady EU.

Evropská unie schválila opatření „Boje proti organizovanému zločinu, korupci a praní peněz na období 2014 – 2019“. Čelní postavení v něm zaujímá zabavení finančních aktiv organizovaného zločinu a zakročení proti jeho zdrojům příjmů. Odhaduje se, že v EU operuje na 4 000 mezinárodních zločineckých organizací. Dle údajů EUROPOLU se počet mezinárodních zločineckých organizací působících v Evropské unii v roce 2013 odhaduje na 3 600, přičemž 70 % z nich má členy z různých zemí. „Náklady mafií, které se těžko odhadují, se pohybují mezi 4 a 5 procentními body HDP pro samotnou EU,“ uvedl zpravodaj Evropského parlamentu (EP) Salvatore Iacolino (*ELS, IT*). Navrhované opatření také stanoví akční plán pro příští Parlament, Komisi a Radu, jehož naplnění by EU umožnilo bojovat proti organizovanému zločinu na mezinárodní, evropské a národní úrovni. Usnesení bylo připraveno Zvláštním výborem pro organizovanou trestnou činnost, korupci a praní peněz, který byl zřízen v březnu 2012, aby posoudil dopad mafiánských aktivit na ekonomiku a společnost EU a doporučil právní předpisy a další opatření³⁸.

Všechna opatření zaměřená proti organizovanému zločinu jsou činěna nejen v národním, ale právě i v mezinárodním měřítku. Na úrovni mezinárodních organizací, zejména OSN, RE a EU, probíhala konkrétní jednání týkající se problematiky organizovaného zločinu od konce 50. let. Z těchto jednání vzešla řada opatření: utvářely se specializované instituce, které měly zajišťovat mezinárodní spolupráci (např. EUROPOL, Výbor4), formulovaly se některé zásady (např. Směrnice pro prevenci a kontrolu organizovaného zločinu, návrh Úmluvy SN), či mezinárodní dohody (např. Předvstupní pakt k problematice organizovaného zločinu). Realizovaly se některé společné akce, např. projekt OCTOPUS, který se zaměřil na problematiku korupce a organizované trestné činnosti v zemích střední a východní Evropy. Také v České republice se postupně uskutečnila některá opatření. Vznikly specializované útvary policie (např. Útvar pro odhalování organizovaného zločinu, zahrnující i Národní protidrogovou centrálu, služba policie pro odhalování korupce a závažné hospodářské trestné činnosti, speciální odbor v rámci Úřadu vyšetřování ČR). Postupně by měli začít působit specializovaní státní zástupci. Důležité je, že instituce působící proti organizovanému zločinu v ČR byly kontaktovány

³⁸ Tisková zpráva Evropského parlamentu, březen r. 2012.

příslušnými mezinárodními institucemi a v současné době již většinou systematicky spolupracují.

Mezinárodní spolupráce probíhá také v oblasti výzkumu. Když se ČR začala na konci r. 1992 problematikou organizovaného zločinu soustavně zabývat, měla k dispozici pouze zprostředkované zkušenosti ze zahraničních šetření. V průběhu 2. poloviny 90. let jsme byli postupně osloveni mezinárodními organizacemi, které se snažily získat výzkumná data pokud možno ze všech zemí. Takto vznikla od r. 1997 soustavná spolupráce s Radou Evropy, probíhající na úrovni Komise pro právo a kriminologické aspekty organizovaného zločinu. V jejím rámci dodáváme pravidelně výsledky týkající se organizovaného zločinu u nás a dostáváme souhrnné zprávy týkající se celkové situace v Evropě. Podíleli jsme se i na formulaci textu Předvstupního paktu k problematice organizovaného zločinu mezi členskými státy EU a některými kandidátskými zeměmi, který byl ratifikován v Bruselu 28. 5. 1998. Na úrovni EU, a v poslední době i na úrovni OSN, jsou zjišťována kriminologická data. Většina z nich se využívá v našich výzkumech. Výzkumy jsou využívány jak při koncipování trestní politiky v České republice, tak při činnosti speciálních útvarů ministerstev spravedlnosti a vnitra. Pokračuje i snaha mezinárodních společenství, která se snaží organizovanému zločinu, jako jednomu z největších bezpečnostních rizik 21. století, čelit. Významnou součástí tohoto koordinovaného evropského i světového úsilí jsou analýzy realizované výzkumnými pracovišti v Evropě i ve světě. K tomuto úsilí chceme přispívat i my - např. výzkumy IKSP dokládají, že národnostní faktor hraje důležitou roli při sdružování pachatelů trestné činnosti do zločineckých organizací.

Bezpečnost ČR je více než kdy jindy závislá především na schopnosti zajistit funkčnost multilaterálních mechanismů v rámci NATO a EU. Severoatlantická aliance a funkční systém kolektivní obrany představuje hlavní garanci naší bezpečnosti. Můžeme očekávat, že naše bezpečnostní garance se budou přímo odvíjet od schopnosti plnit naše spojenecké závazky. Je nutné zdůraznit, že už dávno nečelíme hrozbám jen vůči naší zemi. Vzájemná provázanost s našimi spojenci totiž znamená, že zajištění jejich bezpečnosti je rovněž i v našem zájmu. Stabilita zvláště v hraničních částech Evropy a v oblastech

s Evropou sousedících se celkově povážlivě snižuje, a proto nelze zcela vyloučit přímé ohrožení území některých členských zemí NATO a EU.

Obrázek č. 7

Evropský parlament

Zdroj: obrázek převzatý z Wikipedie, 2018 - ilustrační foto MosheMilner/GPO via GettyImages

3.3 Mobilní (kočovné) zločinecké skupiny

Hrozba mobilních zločineckých skupin – od konce devadesátých let čelí prakticky všechny státy Evropské unie rostoucímu působení tzv. mobilních (kočovných) zločineckých skupin především ze zemí střední a východní Evropy. Tyto skupiny se vyznačují vysokou mobilitou, a nejčastěji se zapojují do rozsáhlých krádeží, a to v domácnostech, v obchodech, na dálničních odpočívadlech, na staveništích a v průmyslových prostorách – přičemž převážně k tomu využívají nezletilé osoby. Jejich činnost je velice dobře organizována a je zaměřena především na zboží, které lze velmi snadno zpeněžit prostřednictvím opětovného prodeje. Právě tyto skupiny jsou často původci krádeží rozsáhlých úseků železničních tratí nebo dokonce nákladů celých kamionů. Rozmach činnosti mobilních zločineckých skupin je výsledkem vývoje organizovaného zločinu, který se diverzifikuje co do struktur a metod páčání trestné činnosti. Absence hraničních kontrol uvnitř Schengenského prostoru takřka znemožňuje dopadení těchto skupin a umožňuje jim páchat několikamiliardové škody (vyčísleno v Eurech za rok na celém sledovaném území). Přitom není země EU, která by nebyla činností těchto skupin zasažena, což ospravedlňuje snahy o unijní přístup v boji proti ní.

Hlavním materiálem ohledně mobilních zločineckých skupin jsou závěry Rady o boji proti zločinům spáchaným mobilními zločineckými skupinami. Tyto závěry vyzývají ČSEU mj. k tomu, aby podnítily a usnadnily vytvoření neformální sítě kontaktních míst příslušných pro oblast správních opatření na řešení jevů mobilních skupin a v případě potřeby rovněž pro další související oblasti trestné činnosti³⁹.

Například v říjnu r. 2011 přijala Rada tzv. Návrh strategických cílů k prioritě EU „mobilní zločinecké skupiny“. Dokument navrhoval sedm strategických cílů vztahujících se k prioritě EU - snížit celkovou možnost mobilních kočovných zločineckých skupin zapojovat se do kriminálních aktivit.

Tyto strategické cíle byly rozpracovány do konkrétních akčních plánů, k jejichž realizaci se přistoupilo v průběhu let 2012 a 2013, a přitom se zaměřily na rizikové oblasti, mezi které se řadily zejména:

- nedostatečná síť nebo zdlouhavá výměna informací (nedostatečné využití současných nástrojů);
- nedostatečná apropriace drobných krádeží zločineckým skupinám, nedostatečná specializace a nedostatečné lidské zdroje odpovědných orgánů;
- obcházení národní legislativy zločineckými skupinami;
- nedostatečné povědomí (orgánů činných v trestním řízení, veřejnosti a politiků) a nedostatečná prevence⁴⁰.

³⁹ Dokument č. 1587510 - závěry Rady EU k mobilním zločineckým skupinám.

⁴⁰ Dokument č. 15164/1/11 z října 2011 - návrh Rady EU – 7 strategických cílů.

4 ZLOČINECKÉ SKUPINY

Skupiny organizovaného zločinu můžeme rozdělit podle jejich původu, a to například z bývalého Sovětského svazu, z Balkánu, Asie, Jižní Ameriky, apod. Zločinecké skupiny jsou tedy tvořeny převážně na základě národnostní příslušnosti, přičemž jednotlivé národnosti si uchovávají úzké vztahy s domovským prostředím a s diasporami v sousedních zemích. Na území České republiky jsou kromě českých a slovenských skupin nejaktivnější skupiny vietnamské, bulharské, albánské - především z Kosova a Makedonie, ukrajinské, ruské, nigerijské a rumunské. Činnosti těchto skupin se z větší části prolínají, přičemž mezi nejvýnosnější aktivity patří hospodářská kriminalita, nelegální migrace a obchod s lidmi, výroba a distribuce omamných a psychotropních látek a auto-kriminalita.

V závislosti na konkrétních aktivitách se výnosy zločineckých skupin pohybují v rozmezí milionů až několika miliard českých korun ročně. Lze dovodit, že větší část těchto výnosů plyne do osobního jmění a nadstandardního způsobu života šéfů zločineckých skupin, dále do rozvoje trestné činnosti, včetně pronikání do legální sféry prostřednictvím korupce, a v neposlední řadě do legálních podnikatelských činností. Známý pojem mafie je podřízeným pojmu organizovaný zločin a označuje specifickou organizovanou kriminální skupinu, která se vyznačuje především téměř absolutním mocenským vlivem nad určitou oblastí a dále rodinou či rodovou strukturou a složením. Je spojena především s italským, resp. sicilským prostředím. Občas tak bývá označován i některý ruskojazyčný organizovaný zločin, který občas vykazuje podobnou strukturu jako ten Sicilský, byť nikdy ne totožnou.

4.1 Ruskojazyčný organizovaný zločin

Jedná se o souhrn zločineckých seskupení, které patří k nejlépe organizovaným a nejrychleji rostoucím. Působí nejen na území bývalého SSSR, ale i jinde ve světě. Roční obrat se odhaduje na 200 miliard dolarů.

Ruskojazyčný organizovaný zločin je v širším povědomí spojen především s osobou „vora“ v zákoně, tedy v překladu zločince podle práva, nejvyššího člena zločinecké organizace. Ačkoliv „vorovské“ skupiny již nemají stejnou

moc jako v průběhu studené války, tak jde stále o velice silné subjekty na poli mezinárodního a nadnárodního organizovaného zločinu.

Tento specifický druh organizovaného zločinu se začal vytvářet v síti GULAG po Stalinově nástupu k moci. V těchto táborech vznikaly různé kasty zločinců, přičemž jedna z nich byla základem pro diskutované vory v zákoně. Vstup do této kasty znamenal podstoupit rituální přísahu včetně tetování, kterou se dotyčný zavázal dodržovat „vorovský“ kodex. V něm bylo, mimo jiné, uvedeno, že nesmí spolupracovat se státní mocí. Během druhé světové války se ale někteří vorové přidali k boji proti německé invazi. Zbylí vorové toto odsuzovali a začali jim říkat „Suky“, což v překladu znamená „ku.vy“. Spor, který tímto započal se nazývá „Sučnaja vojna“. Tento konflikt, společně s tvrdými policejními zásahy v padesátých letech, vedl k oslabení vorovského mira (Vorovského světa) a dal tak prostor jiným organizovaným kriminálním skupinám. Příslušníci těchto skupin si říkali „Banditi“. Vznikly částečně ze „suku“ a částečně ze zločinců, kteří neměli s vorovským světem žádné zkušenosti. Odklon banditského a vorovského světa je markantní především v osmdesátých letech, ale to je zároveň doba, kdy začínají banditi doplácet na své vnitřní, převážně etnické, spory, do kterých promlouvali a ovlivňovali je ale i vorové. Všechny tyto skupiny přetrvávají do současnosti.

Současným trendem je neustále více propojovat byznys, politiku a zločin a využívat moderní technologie k maximalizaci zisku. V současnosti je na seznamu deseti nejhledanějších zločinců světa, který uveřejňuje FBI – např. jeden Ukrajinec – Semjon Mogilevič přezdívaný mimo jiné Velký Don. Ten podle některých zpráv zastřešuje či alespoň ovlivňuje významnou část organizované trestné činnosti v postsovětském prostoru.

4.2 Balkánský organizovaný zločin

Politická situace na Balkáně nahrává organizovanému zločinu. A jednou z příčin rozšíření organizovaného zločinu na Balkáně byly sankce, které byly na území uvaleny a také i konflikty, které zde v posledních dekádách proběhly. Specifikem tohoto prostředí je, že ačkoliv zde existuje relativně výrazná etnická nesnášenlivost v běžném životě, tak v místním zločineckém prostředí

to zdaleka neplatí. Skupiny spolu v průběhu let kooperují nezávisle na tom, k jakému etniku patří její členové. Největší hrozbu v tomto regionu ale představují skupiny albánské. Albánci si v průběhu let vytvořili silný vliv na cesty, kterými do Evropy putuje nelegální zboží. Skupiny jsou zde založené na rodinné příslušnosti a vzhledem ke kulturním konotacím jsou doménou pouze mužskou. Celá Albánská společnost, její kriminální část nevyjímaje, je postavena na zvykovém právu, cti a loajalitě vůči rodině.

V oblasti narkotik mluvíme o tzv. Balkánské cestě, přes kterou se pašují drogy, zejména heroin, do Evropy. Dále se balkánské zločinecké skupiny orientují na pašování zbraní a vojenského materiálu, obchod s ženami.

4.3 Italská mafie

Tato italská mafie působí nejenom v Itálii (Camorra, Sacra Corona Unita, Stidda, 'Ndrangheta), v Americe (La Cosa Nostra), ale i v jiných evropských zemích. Jedná se patrně o nejnámější organizovanou kriminální skupinu, nebo spíše více skupin na světě, a to i díky populárně-uměleckým dílům jako např. filmy ze série Kmotr. Je v povědomí většinové populace patrně spojen spíše se Sicílií potažmo USA, než se samotným Apeninským poloostrovem. Organizované struktury předcházející současným kriminálním skupinám se na Sicílii formovaly pravděpodobně již od počátku 19. Století. Tyto skupiny byly založeny na rodinných vazbách, obdobně jako je tomu dosud v Albánii, a v jejich čele stál tzv. „Don“. Tento titul mohl být získán na základě dovedností a zkušeností v kriminální sféře. Fungování této mafie se mění postupně v 50. letech 20. století, kdy se více než na dovednosti začíná hledět na bohatství, kterým dotyčný disponuje. Skupiny začínají pronikat i do politické sféry. Tato změna hodnot uvnitř mafiánského systému zapříčinila na jedné straně úbytek tzv. konfliktů cti (jako je např. známá „Vendetta“), na druhé straně ale zvýšila celospolečenské škody díky nabourávání státního aparátu. Od sedmdesátých let se ale opět objevují vraždy a další obdobné „staré“ praktiky ve větším počtu, přičemž prorůstání do státní správy pokračuje. Např. v Itálii se zaměřili na trh s automobily.

Italské organizované kriminální skupiny jsou založené na rodinných a zároveň přátelských vztazích. Tyto sítě pak tvoří tzv. klany, které si teritoriálně dělí území a vytvářejí samotné skupiny. U mimo Itálii působících skupin, jako je např. slavná La Cosa Nostra, je důležitý i faktor národní příslušnosti. Jednotlivé klany jsou proti průniku zvenčí uzavřené.

V České republice pak operují především klany, které spadají pod:

- LA CAMORRU (v 70. letech 20. století založil Raffael Cutolov organizaci Nuova Camorra Organizzata, proti které stála La Nuova Famiglia. Válka mezi oběma gangy si za r. 1982 vyžádala 264 obětí, další velký konflikt se odehrával mezi lety 1989-1991; - a LA COSA NOSTRU, která je považována za největší a nejsilnější italskou mafiánskou organizaci v Evropě. Mezi zahraničními kriminálními organizacemi působícími na území ČR patří Camorra k těm nejaktivnějším. Svou činnost zde začala vyvíjet krátce po listopadové revoluci. Jedná se o např. o klany Cicciardi, Giuliano, Alfieri, Contini a Dinardo. Boss Giuliano byl v r. 1994 zatčen. Kupují si zde nemovitosti (zejména v Praze) dokonce i celé firmy, provozují restaurace a obchody kvůli praní špinavých peněz, prodávají padělané zboží, obchodují s kradenými auty a drogami. Přitom spolupracují s českým podsvětím a ruskou mafií.

4.4 Asijský organizovaný zločin

Asijský organizovaný zločin má v podstatě největší tradici, začátky lze najít kolem počátku našeho letopočtu. Nejaktivnější jsou skupiny čínské a vietnamské. Velice známá a vlivná je ale i japonská Jakuza, která má vysoce propracovaný systémem hierarchie s počtem členů 100 až 150 tisíc a v čele každého klanu (rodiny) stojí nejvyšší ojabun (otec). Japonská Jakuza se dělí na několik klanů, největší je klan Jamaguči-gumi, který vznikl z gangů organizujících práci v docích ve městě Kóbe, a druhým největším je klan Inagawa-kai, jenž ovládá předměstí Tokia, převážně ve čtvrti Kabuki-čo. Organizace Jakuzy se specializuje na obchod s drogami, uměleckými díly, vydírání, prostituci a moderní zločiny. Sféra vlivu Jakuzy zasahuje až do vysoké politiky.

V rámci ČR pak vietnamský organizovaný zločin úzce souvisí s některými velkými vietnamskými tržnicemi a hlavně i s českým pohraničím. Kriminalita má povahu především výrobou a distribucí drog (např. metamfetaminu, marihuany), nelegálního kopírování registrovaných značek a kopírování uměleckých děl a pravděpodobně i pracovní vykořisťování. Okrajově pak i obchod s chráněnými živočichy, rostlinami či jejich částmi.

4.4.1 Čínský organizovaný zločin

Čínský organizovaný zločin má snad nejdelsí tradici na světě vůbec. V médiích jsou často nazývány „čínskou mafí“. Působí zejména v Číně, na Tchaj-wanu, v Hongkongu, Macau a ve Vietnamu, ale působí i daleko od své původní oblasti, například již od 30. let dvacátého století ve Spojeném království.

Nejznámějšími jsou dnes tzv. Triády. Symbol triád je drak, který v čínské kultuře symbolizuje sílu a moudrost. Členové jednotlivých Triád mají smluvená poznávací znamení, jako například různá gesta. Triády vznikly na východním pobřeží v 17. století jako tajné spolky, které měly za úkol restaurovat dynastii Ming. Tento úkol postupně ustupoval do pozadí a místo něj se Triády začaly soustředit na ekonomické aktivity. Na začátku 20. století byly triády tak mocné, že byly schopné šířit svůj vliv do Evropy. Během dvacátého století, s tím jak postupovala komunistická moc v Číně, se triády stahovaly do Hong-Kongu, na Tchaj-wan apod. Ke konci století ale, s narůstající otevřeností země, se opět konsolidovaly i pevninské organizované kriminální skupiny a v současné době provádějí svou činnost i tam.

Vedle Triád jsou to ještě Tongy (tajné společnosti v Singapuru) – tzv. menší jihovýchodní organizace, které v současné době představují pravděpodobně větší podíl na trestné činnosti, než Triády. Oba dva tyto druhy čínského organizovaného zločinu můžeme nalézt prakticky všude po světě tam, kde žije čínská populace. Charakter tohoto zločinu je spíše rozdrobený na menší samostatné celky bez centrálního vedení - od malých gangů, přes Tongy, až po velké Triády (čínsky San He Hui) – což je čínská zločinecká organizace, která má svá sídla v Hongkongu, Macau, na Tchaj-wanu a také v dalších zemích s

větší částí čínské populace jako jsou Filipíny, Malajsie, Singapur, Spojené státy americké, Austrálie, Kanada, Nový Zéland a Spojené království. Její působení bylo zaznamenáno i ve Vietnamu.

Tyto organizace většinou podnikají v obchodě s drogami a v pašování lidí.

4.4.2 Japonský organizovaný zločin

Japonský organizovaný zločin je ve společnosti zapsán hlavně díky organizaci Jakuzi či také Boryokudan. Tato organizace s nejasným původem, který se táhne pravděpodobně několik staletí nazpět, má obdobnou strukturu jako např. italská mafie, je tedy založena na rodinných klanech, v jejichž čele stojí tzv. Oyabun, který má pod sebou všechny členy (Kobuny). Jakuzi je spojena s mnoha rituály a činnostmi, jako např. rozsáhlá tetování či trest - yubitsume - tedy useknutí posledního článku malíčku. Portfolio aktivit Jakuzi je široké a spojené jak na jedné straně např. s obchodem s nemovitostmi, tak na druhé i se sexuálními službami či drogami a vydíráním. Usuzuje se, že vliv Jakuzi pomalu klesá, a to převážně díky zákonům, které japonská vláda přijala. Pravděpodobně také dochází k pozvolnému ústupu z tradičních hodnot, což se projevuje mimo jiné i na změnách vztahů „Oyabun - Kobun“ (vztahy postavené na vertikální podřízenosti, tedy „nadřízený - podřízený“).

Vliv Jakuzi sahá daleko za hranice Japonska a výjimkou nejsou ani Spojené státy.

5 ZHODNOCENÍ A DOPORUČENÍ

Organizovaný zločin 21. století se vyznačuje vysokou mírou fluidity (plynulosti). Organizované zločinecké skupiny využívají často volné mezinárodní kontaktní sítě, v rámci kterých je velmi tenká hranice mezi legálním a nelegálním prostředím. Tyto skupiny prostřednictvím svých kontaktů nepřímo ovlivňují politiku, justici, obchod a výrobu, mediální a zábavní průmysl a občanskou společnost takovým způsobem, že je i pro naše bezpečnostní složky někdy obtížné rozlišovat mezi legitimní a nelegitimní činností. Tyto organizované nebezpečné zločinecké skupiny v naší republice využívají k získání moci a prospěchu nikoliv násilí, ale finanční prostředky. A pokud se to vezme celosvětově, tak organizovaný zločin má nejvyšší výnosy právě z nelegálního prodeje drog, zbraní a také obchodu s lidmi. Dalšími typickými činnostmi organizovaných kriminálních skupin je padělání, korupce veřejných a státních činitelů, praní špinavých peněz, vydírání, výroba a obchod s neregulárními doklady a finanční a daňová kriminalita, a jiné.

Dost důležitou roli v oblasti páchání organizované trestné činnosti, stále více hrají komunikační a informační technologie a právě tato internetová síť je prostorem, ve kterém mají organizované zločinecké skupiny skoro neomezený prostor pro nabízení nelegálního zboží a služeb, které si pořizují často nic netušící spotřebitelé.

Organizovaný zločin bývá s železnou pravidelností uváděn ve všech relevantních dokumentech, což je jedna z největších hrozeb nejenom pro západní společnost, ale také i pro jednotlivé země včetně ČR. Ve své podstatě se organizovaný zločin snaží být nenápadný, přičemž ale podryvá základy hospodářské soutěže, právního státu i bezpečnosti občanů.

V uplynulém období se podařilo učinit pokrok i v oblasti zapojování příslušníků Policie České republiky do aktivit EU, a to především jejich usilovnou prací ve společných týmech zaměřených na odhalování organizovaného zločinu nebo zefektivnění předávání informací mezi správci daně a Policií České republiky. To se odrazilo nejenom ve vyšších počtech

stíhaných a vyšetřovaných pachatelů organizovaného zločinu, ale také i ve velkém počtu zabavených výnosů z trestné činnosti.

Vzhledem k nadnárodnímu působení organizovaných kriminálních skupin je proto třeba stále více dbát na nadnárodní spolupráci v boji proti němu. Mají proto vznikat - a také i vznikají - různé koncepce, smlouvy a dohody o boji s organizovaným zločinem obecně nebo o boji proti jeho konkrétním projevům, jako je např. korupce. Důležitý je i vznik tzv. společných vyšetřovacích týmů složených ze specializovaných útvarů Policie České republiky, např. Útvar pro odhalování organizovaného zločinu, Útvar pro odhalování korupce a finanční kriminality a Národní protidrogové centrály za podpory Útvaru speciálních činností a Útvaru zvláštních činností vč. Celní správy.

ZÁVĚR

Organizovaný zločin získává v současném bezpečnostním prostředí dost široký rozměr, který právě prostřednictvím obchodních i osobních vztahů překračuje hranice států. Narůstá schopnost kriminálních sítí narušovat instituce a hodnoty právního státu, proniká do orgánů státní správy a ohrožuje bezpečnost občanů. Často se tak děje prostřednictvím korupce. Organizovaný zločin společně s korupčními praktikami může nabýt podoby vlivných, klientelistických, nebo korupčních sítí a vést k podkopání samotných základů společnosti. Výsledkem může být ztráta důvěry občana v poctivost a nestrannost fungování veřejných institucí, pokřivení tržních vazeb, ekonomický úpadek a destabilizace státu. Nejasná hranice mezi politickou a kriminální motivací živenou korupcí navíc často vede k propojování struktur organizovaného zločinu s teroristickými sítěmi. Současný organizovaný zločin existuje v nebezpečnější formě, než byla zločinnost balkánských a ruských pachatelů z počátku 90. let. V této souvislosti mluví i policisté o tzv. zločinu domácím - tedy zločinu, který odnikud nepřišel a nemohl se nikam přesunout. Jeho vývoj souvisí se základními změnami v české společnosti - ekonomice i politice tak, jak se po r. 1989 odehrály.

V současné době je největším ohrožením pro ČR především domácí organizovaný zločin. Stát ročně ztrácí značné finanční prostředky. Státní i stranické aparáty jsou zapojeny do rozličných korupčních schémat a jsou ovlivňovány lobbistickými skupinami. Těmto jevům se říká korupce, neefektivita, lobbismus. Jde o nejmodernější formy organizovaného zločinu, které jsou velmi mocné, velmi výdělečné a velmi efektivní. K násilí se uchylují pouze výjimečně. Korupce narušuje strukturu státních institucí, ty se pak stávají zranitelnějšími a nejsou s to adekvátně reagovat ani na vnější hrozby. Riziko ohrožení chráněných hodnot tak významně stoupá. Dochází k situaci, kterou někteří experti nazývají, state capture⁴¹: k únosu státu, což je způsob jakým formální postupy (např. zákony a sociální normy) a vládní byrokracie manipulují soukromé osoby a firmy tak, aby ovlivňovaly státní politiky

⁴¹ Použitý zdroj: https://en.wikipedia.org/wiki/State_capture, 2018

a zákony v jejich prospěch. Státní záchrana se snaží ovlivnit tvorbu zákonů na ochranu a podporu vlivných soukromých zájmů. „Zachycení státu“ je typ systémové politické korupce, ve které soukromé zájmy významně ovlivňují rozhodovací procesy státu ve svůj prospěch, nemusí být nezákonné, ale může být pokusem o soukromé lobování a vliv. Tento vliv může být prostřednictvím řady státních institucí, včetně zákonodárných, výkonných, ministerstev a soudnictví nebo prostřednictvím zkorumpovaného volebního procesu.

Dokonce výzkumy IKSP dokládají, že národnostní faktor hraje důležitou roli při sdružování pachatelů trestné činnosti do zločineckých organizací⁴². V České republice je zároveň výhradně národní organizovaný zločin spíše raritou. Většina zločineckých skupin operuje v součinnosti se zahraničními partnery. Expandující cizojazyčný organizovaný zločin tak vyostřuje i rizika, spojená s aktivitami domácího organizovaného zločinu⁴³. Organizovaný zločin je právě z těchto všech důvodů zapotřebí charakterizovat jako největší nevojenskou hrozbu pro Českou republiku a boj s organizovaným zločinem je proto jedním z nejdůležitějších střetů současnosti. Je to totiž především organizovaný zločin a jeho vliv, který i v demokratických zemích vážně ohrožuje stabilitu a bezpečnost společnosti i státu. A je proto třeba kriticky konstatovat, že problematice organizovaného zločinu není, ani ve společenské diskuzi, věnována dostatečná pozornost. Společnost, a velmi často i její elitní složky, toto riziko skutečně vážně podceňují. A často ani obyvatelstvo není o těchto otázkách dostatečně informováno, a proto nemůže ani od svých politických představitelů vyžadovat odpovídající kroky.

⁴² Scheinost, M.: „Český organizovaný zločin v mezinárodním kontextu“, IKSP, 2011, s. 5.

⁴³ MV ČR, Bezpečnostní politika, Organizovaný zločin, s. 4, 6, z archivu odboru k 31. 7. 2016.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

- CEJP Martin a kol.: „*Organizovaný zločin v České republice*“ III, IKSP, Praha 2004, 177 str., ISBN 80-7338-027-7;
- CEJP Martin a BALOUN Vladimír, „*Organizovaný zločin v České republice*“, vyd. 1. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2004, 177 str., Studie (IKSP), ISBN 80-733-8027-7;
- CEJP, Martin, „*Vývoj organizovaného zločinu na území České republiky*“, vyd. 1, Praha, Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2010, 102 str., (Studie IKSP), ISBN 978-807-3381-059;
- KROUPA Janek: „*Zločin jako profese*“, Řitka, Daranus, 2006, ISBN 80-86983-07-2;
- NĚMEC Miroslav: „*Mafie a zločinecké gangy*“, Praha, Eurounion, 2003, ISBN 80-7317-026-4;
- NOŽINA Miroslav: „*Mezinárodní organizovaný zločin v České republice*“, Praha, Themis, 2003, str. 79, ISBN 80-7312-018-6;
- POJMAN Petr: „*Ruský a Ukrajinský organizovaný zločin - Hrozby a rizika pro ČR v kontextu globalizace organizovaného zločinu*“, IKSP, 2013, ISBN 978-80-7338-129-5;
- SCHEINOST Miroslav: „*Český organizovaný zločin v mezinárodním kontextu*“, Praha, IKSP, 2011, ISBN 978-807-338-104-2;
- SMOLÍK Josef, ŠMÍD Tomáš: „*Organizovaný zločin a jeho ohniska v současném světě*“, Brno, MPÚ, 2007, ISBN 978-80-210-4438-8;
- SMITH, L. M.: Sociologický ústav AV ČR, Seminář: „*Co víme a nevíme o korupci v ČR*“, TIC, ČKS, 18. 12. 2012
- SOULEIMANOV, Emil, „*Organizovaný zločin*“, Praha, Auditorium, 2012, 142 str., ISBN 978-808-7284-278
- STOJAROVÁ, Věra: „*Organizovaný zločin na území západního Balkánu*“. Dostupné online;
- ŠMÍD Tomáš: „*Organizovaný zločin v Ruské federaci*“, Brno, MUNI, 2009, 225 str., ISBN 978-80-210-4846-1;
- HOLÁ, Tereza: „*Albánský organizovaný zločin v ČR*“. Dostupné online.

ZEMAN, Petr: „Hrozba a riziko“, Brno, MPÚ, 2002, s. 186, ISBN 802-103-037-2.

Seznam použitých internetových zdrojů

MV ČR, *Koncepce boje proti organizovanému zločinu na období let 2011 - 2014*“, s. 48, Dostupné: <https://www.ministerstvo-vnitra.cz>;

MV ČR, *Bezpečnostní politika, Bezpečnostní hrozby-Organizovaný zločin*, s. 3, 4, 5, 6, z archivu odboru k 31. 7. 2016;

MV ČR: <https://www.ministerstvo-vnitra.cz>, UNODC, 2017;

IKSP: „*Český organizovaný zločin v mezinárodním kontextu*“, 2011, s. 4;
Zákon č. 40/2009 Sb., v českém právním prostředí § 129 Trestního zákoníku definice organizované zločinecké skupiny;

Organizovaný zločin loni přitlačil na stát, varuje BIS (iDNES.cz); Zdroj:
<https://zpravy.idnes.cz/organizovany-zlocin-loni-pritlacil-na-stat-varuje-bis-ppb>;

Policie ČR „*Co je organizovaný zločin*“, 2015. Dostupné online;

ÚOOZ: „*Zpráva o činnosti ÚOOZ za rok 2006*“, http://www.micr.cz/dokument/2007/uooz_2006.pdf;

Vláda ČR, „*Koncepce boje proti OZ na období let 2001-2014*“, schválena usnesením vlády č. 598 z 10. 8. 2011;

Vláda ČR, „*Koncepce boje proti OZ 2015-2017*“ schválena usnesením vlády č. 919 ze dne 12. 11. 2014;

Zdroj:<http://www.eu2009.cz/cz/eu-policies/justice-and-home-affairs/fight-against-organised-crime-and-terrorism/boj-proti-organizovanemu-zlocinu-a-terorismu-649/index.html>;

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

- BIS - Bezpečnostní informační služba
- ČR - Česká republika
- EU - Evropská unie
- EUROPOL - Agentura Evropské unie v oblasti prosazování práva
- ECC - Evropské centrum pro boj proti kyber kriminalitě
- FBI - Americký Federální úřad pro vyšetřování
- IKSP - Institut kriminologie a sociální prevence
- INERPOL - Mezinárodní vládní organizace (sdružující demokratické i nedemokratické státy pro boj se všemi druhy trestné činnosti)
- MS - Ministerstvo spravedlnosti
- MDG - Multidisciplinární pracovní skupina Rady Evropy pro organizovaný zločin
- NCOZ - Národní centrála proti organizovanému zločinu
- NPC - Národní protidrogová centrála
- OECD - Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
- OSN - Organizace spojených národů
- OZ - Organizovaný zločin
- RE - Rada Evropy
- REU - Rada Evropské unie
- ÚOOZ - Útvar pro odhalování organizovaného zločinu
- UOKFK - Útvar pro odhalování korupce a finanční kriminality
- UNODC - Úřad OSN pro drogy a kriminalitu

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek č. 1: Ozbrojený zločin – tok peněz.....	17
Obrázek č. 2: ÚOOZ – logo	27
Obrázek č. 3: NCOZ SKPV	30
Obrázek č. 4: Sídlo úřadu FBI	34
Obrázek č. 5: Znak FBI	35
Obrázek č. 6: Centrála INTERPOLU v Lyonu, Francie	35
Obrázek č. 7: Evropský parlament	40

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Filip Juhaniak

Obor: Bezpečnostní studia

Forma studia: Prezenční studium

Název práce: Boj s organizovaným zločinem

Rok: 2019

Počet stran textu: 56

Celkový počet stran příloh: 0

Počet titulů českých použitých zdrojů: 15

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 0

Počet internetových zdrojů: 10

Vedoucí práce: Mgr. Jiří Víšek